

LUNDS
UNIVERSITET

KIA ISMAYILOVA

Barnets plats i en förtätad stad

En fallstudie om kommuners implementering av barnperspektivet i
förtätningsprojekt

Handledare: Jennie Gustafsson

Institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi

Vårterminen 2022; SGEL36

Illustration av Elsa Stjernkvist

“The true character of any society is revealed in how it treats its children”

- Okänd

ABSTRACT

To cope with population growth and urbanization cities turn to urban densification. Simultaneously, children are expected to be an increasingly important target group in the implementation of densification strategies. The demographic development has had a particularly large impact on the age structure in the municipalities around bigger cities where there is a large proportion of children. In this context, the essay aims to deepen the knowledge of how planners implement the child perspective in densification projects in municipalities located in larger city areas. This is done from a spatial perspective, as the thesis engages with Lefebvre's theory of space and the theory of neo-urbanism. The study also draws from prominent research on child geography. The thesis undertakes a case study research design, carrying out semi-structured interviews and document analysis. The results show that municipalities in metropolitan areas use checklists as a method for implementing the child perspective in spatial planning. Furthermore, municipalities prioritize good living environments near the city center to connect these cities to the nearby big cities. Also, the thesis finds that there is not enough knowledge on the child perspective among the municipality's politicians who govern the municipality. This lack of knowledge makes it difficult for planners to argue that the child perspective should be raised more than it is raised today when there are not enough resources within the municipality. Lastly, the thesis points to the need of future research on a gender- and ethnicity perspective within the planning for children.

Keywords: Barnperspektivet, barns perspektiv, förtätning, rumsliga dimensioner, implementering

FÖRORD

Med detta examensarbete avrundar jag mina studier på samhällsplanerarprogrammet i regional och urban utveckling på Lunds universitet. Att studera barnperspektivet i den fysiska planeringen med allt vad det innebär har varit en spännande men intensiv resa. Denna uppsats är inte enbart ett resultat av terminens arbetsprocess utan återspeglar de kunskaper jag samlat på mig under min tid på Lunds universitet. Jag har även fått en insikt i hur svårt det kan vara att genomföra ett idealistiskt planeringsarbete trots att kompetensen och viljan finns där.

Inledningsvis skulle jag vilja tacka intervjupersonerna i Kävlinge och Eslöv kommun för att ni tagit er tid och delat med er av er kunskap och erfarenhet som legat till grund för detta examensarbete. Ett stort tack till Elsa Stjernkvist för all tid hon lagt ner på den grafiska designen. Slutligen vill jag rikta ett särskilt tack till min handledare Jennie Gustafsson. Tack för allt ditt konstanta stöd och engagemang som har varit ovärderligt för mitt examensarbete.

—
Kia Ismayilova

Lund, maj 2022

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	6
1.2 Syfte	8
1.3 Avgränsning	8
1.4 Disposition	9
TIDIGARE FORSKNING	10
2.1 Barngeografi	10
2.1.1 Barn och rum	10
2.1.2 Betydelsen av utomhusmiljöer för barn	11
2.2 Barnperspektivet och barns perspektiv	12
2.3 Sammanfattning av tidigare forskning	13
TEORI	15
3.1 Lefebvres teori om rum	15
3.1.1 Rumsliga dimensioner, appropriering och avalienation	15
3.2 Nyurbanism	18
3.3 Sammanfattning av teori	19
METODOLOGI OCH METOD	21
4.2 Insamling av källor	22
4.3 Fallstudie	22
4.4 Semistrukturerade intervjuer	24
4.4.1 Val av intervjupersoner	24
4.4.2 Intervjuns upplägg och genomförande	25
4.5 Etiska överväganden	27
4.6 Dokumentanalys	28
4.6.1 Val av dokument	29
4.6.2 Analysens genomförande	29
4.7 Studiens tillförlitlighet	29
BESKRIVNING AV FALLEN	31
5.1 Örnen 4	31
5.2 Spannet 1	32
ANALYS	33
6.1 Intervjuanalys	33
6.1.1 Spannet 1	33
6.1.2 Del av Örnen 4	36
6.1.3 Sammanfattning av analys	39
6.2 Dokumentanalys	40

6.2.1 Spannet 1	40
6.2.2 Del av Örnen 4	42
6.2.3 Sammanfattning av dokumentanalys	43
DISKUSSION	44
7.1 Kommuners strävan efter förtätning	44
7.2 Implementering, rum och deltagande	45
7.3 Rummets användare, barnperspektivet och barns perspektiv	48
7.4 Jämförelse av kommunerna	50
SLUTSATS	52
8.1 Slutsatser	52
8.1 Förslag till vidare forskning	54
REFERENSLISTA	55
BILAGOR	60
Bilaga 1:1	60
Bilaga 1:2	61
Bilaga 1:3	63
Bilaga 1:4	64
Bilaga 1:5	65
Bilaga 1:6	66

1. INLEDNING

I samband med världens befolkningstillväxt har även tätorterna vuxit i både storlek och invånare (Newbold 2017 s. 18). Med tätort menas en sammanhängande bebyggelse med minst 200 invånare (SCB 2022). Så sent som 1975 bodde 33 procent av världens befolkning i städer men har ökat till hela 54 procent år 2016 (Newbold 2017 s. 18). Även i Sverige har vi sett liknande utveckling. År 2015 beräknades det att 85 procent av invånarna i Sverige bodde i tätorter (SCB 2015). Med andra ord kan vi tydligt se att våra städer växer till följd av urbaniseringen (SCB 2021) vilket ökar kraven på både samhällsplanerare och politiker att förse befolkningen med bland annat jobb, bostäder och en hållbar miljö. Den kraftigt ökande befolkningen i Sveriges städer har lett till att många orter har utvecklats genom att växa utåt vilket har lett till ett ökat bilberoende och anspråk av värdefull mark såsom jordbruksmark. En metod för att motverka en utåtväxande stad som har blivit allt mer populär är en så kallad förtätning där byggandet istället sker inne i städerna (Boverket 2016).

Förtätningen har i många sammanhang blivit synonymt med hållbarhet i både ekonomiska, sociala och ekologiska sammanhang (Qviström & Bengtsson 2015, ss. 2516-2534; Hall 2014 s. 464) och initieras från kommersiellt håll men även från offentliga verksamheter (Rönnlund & Tollefsen 2016 s. 159). Ett vanligt argument för förtätning är att det leder till en mer hållbar stad med promenadvänliga stråk och färre bilar. Dock sker många förtättningsprojekt på industrimark, i hamnområden och i parker, vilket kan vara problematiskt eftersom det inte alltid finns tillräcklig infrastruktur eller kollektivtrafik att bygga vidare på i dessa områden (Boverket 2016). Vidare kan förtätning också leda till mer buller, ökade bostadspriser och försämrad livskvalité, livsmiljö och attraktivitet då fler invånare samsas om de offentliga ytor och friytor som finns. Detta är ett hot mot medborgarnas utrymme eftersom platser där man kan mötas och utöva medborgarskap försvinner (ibid.,). Att bygga tätt leder helt enkelt till att de offentliga miljöerna krymper (Rönnlund & Tollefsen 2016 s. 159).

Parallellt med urbaniseringen och förtättningsstrategins framväxt förväntas målgruppen barn öka i landet. Denna befolkningsutveckling har särskilt stor påverkan på

åldersstrukturen i kommunerna runt storstäderna där störst andel barn finns och enligt SCB:s befolkningsprognos kommer denna utveckling att fortleva det närmsta decenniet (SCB, 2018; SCB 2019). Idag utgörs en femtedel av Sveriges befolkning av barn och unga under 18 år vilket även motsvarar en femtedel som är beroende av vuxnas engagemang för att deras livsvillkor och miljö ska bli så bra som möjligt (Boverket 2016). Det som utmärker barnperspektivet i den stora helhetsbilden är att barn inte har samma möjlighet att driva sakfrågor för sitt eget bästa (ibid.,; Rodela & Norss 2022). Ofta förbises barn som aktörer med rättigheter vilket begränsar möjligheterna att bli bemötta på jämlik basis (Rasmusson 2006). Barnperspektivet glöms många gånger bort av beslutsfattare och planerare fastän barn sitter på den direkta erfarenheten kring sin utemiljö (Nordenfors 2010, ss. 7-8).

För 30 år sedan ratificerade Sverige barnkonventionen och 1 januari 2020 skrevs den in i svensk lagstiftning med syftet att ge alla barn rätt till att behandlas med respekt och att få komma till tals. Det innebär att åtgärder som rör barn ska utgå från vad som bedöms vara för barnets bästa. Att konventionen nu är lag fyller ett pedagogiskt syfte med kunskapshöjande effekter och tydliggör barn som rättighetsbärare. Det övergripande ansvaret för konventionens implementering ligger på staten men genom decentraliseringen och planmonopolet ansvarar kommuner för de flesta frågor som direkt rör barn och ungdomar (SOU 2016:19; Åhman m.fl. 2020, ss. 27-36). Därför är arbetet med barnperspektivet och barnkonventionen på lokal nivå ytterst avgörande för hur väl Sverige lever upp till barnkonventionens principer och krav.

Med tanke på att städerna växer till följd av urbaniseringen och målgruppen barn förväntas öka i kommunerna runt storstäderna, samtidigt som förtätning av staden blivit en populär metod inom samhällsplaneringen, blir det nödvändigt att undersöka hur kommuner inom storstadsregioner behandlar barnperspektivet inom den fysiska planeringen. Vanligtvis undersöks barnperspektivet med utgångspunkt i storstäder (Karsten 2003; Lieberg 2002; Grahn m.fl. 1997). Genom att enbart undersöka barnperspektivet inom storstäderna missar man en stor del av arbetet vilket ger en missvisande bild. Denna uppsats bidrar till att fylla ut detta glappet genom att undersöka hur barnperspektivet behandlas i samband med förtätning inom den fysiska

planeringen på kommunal nivå på orter i anslutning till större städer. Detta görs ur ett rumsligt perspektiv genom Lefebvres teori om rum och teoretiska perspektiv på nyurbanism.

1.2 Syfte

I och med kommunernas intensiva arbete av förtätning parallellt med den ökande befolkningen inom kommuner runt storstäderna blir barnperspektivet ytterst aktuellt och förtjänar att lyftas inom forskningen. Av den anledningen ämnar denna uppsats att öka förståelsen kring hur barnperspektivet behandlas i samband med förtätning inom den fysiska planeringen. Detta görs ur ett rumsligt perspektiv genom Lefebvres teori om rum samt teorin om nyurbanism. Med utgångspunkt i syftet avser denna uppsats därför att besvara följande frågeställningar:

- Hur implementerar kommuner inom storstadsområden barnperspektivet i förtättningsprojekt? Vilka metoder används?
- Vilka utmaningar ställs kommuner inom storstadsområden inför i arbetet med barnperspektivet i förtättningsprojekt?
- Vilka likheter och skillnader finns det i hur barnperspektivet behandlas i de valda kommunernas förtättningsprojekt?

1.3 Avgränsning

Barnperspektivet kan implementeras på många olika verksamhetsområden i olika nivåer inom planeringen. För att avgränsa arbetet är det endast i koppling till förtätning inom kommuner i nära anslutning till större städer som barnperspektivet undersöks. Begreppet förtätning i denna uppsats menas områden där största delen av den nya bebyggelsen består av bostäder.

I och med tidsbegränsningen har en avgränsning gjorts till specifika fall i Eslöv och Kävlinge kommun som båda ingår i storstadsområdet Stor-Malmö. Med tanke på det stora antalet kommuner som inryms i Stor-Malmö möjliggör denna avgränsning en

mer fördjupad undersökning. De förtätningsprojekt som valts i Eslöv och Kävlinge är projekt som just nu ligger ute på samråd för att ge en så aktuell bild som möjligt av kommuners arbete med implementeringen. Vidare undersöker denna studie själva implementeringen av barnperspektivet i respektive förtätningsområde vilket omfattar både barnperspektivet och barns perspektiv.

Synen på barn och barndom förändras över tid och skiljer sig mellan olika sociala, kulturella och rumsliga kontexter (Karlsson 2016 s. 119). Oavsett sker där någon gång under barndomen en övergång mellan att vara barn och att bli vuxen och denna gränsen för övergången är ofta suddig. Kategorierna barn och vuxen är dessutom flytande eftersom en ung människa i vissa sammanhang kan räknas som barn och i andra som vuxna (Karlsson 2016, ss. 119-126; Lieberg 1992, ss. 16-17). För att definiera vad som menas med barn har studien valt att utgå från barnkonventionens definition vilket är alla människor under 18 år (Åhman m.fl. 2020 s. 27). Det ska även nämnas att studien inte ämnas att kommentera eller analysera det faktiska resultatet av de förtätningsprojekt som behandlas utan endast kommuners implementering av barnperspektivet i dagsläget.

1.4 Disposition

I följande två kapitel presenteras teoretiska perspektiv och tidigare forskning. I detta fallet har det valts att skilja på tidigare forskning och teori då en teori inte är en given sanning utan en modell som systematiserar vår kunskap om olika företeelser medan den tidigare forskningen kartlägger vilken forskning som tidigare publicerats inom ämnesområdet (Denscombe 2018, ss. 164-165). Fjärde kapitlet består av metoddelen där en genomgång görs av uppsatsens metoder och etiska aspekter. Därefter presenteras de kommuner och förtätningsprojekt som har studerats. Uppsatsens avslutande delar analyserar och diskuterar empirin med utgångspunkt från tidigare forskning och den teoretiska referensramen för att senare sammanfatta resultatet och ge svar på frågeställningarna.

2. TIDIGARE FORSKNING

2.1 Barngeografi

Barngeografi är en gren inom kulturgeografien som handlar om platsens och rummets betydelse i ett barns liv, både upplevelsemässigt, politiskt och etiskt. Barngeografi utvecklades som ett koncept i USA under 70-talet och blev snabbt mycket populärt i Storbritannien och de nordiska länderna efter att barnkonventionen trädde ikraft 1990. Ämnet har främst synliggjorts av feministisk och marxistisk teori som ansåg att patriarkatet och de socioekonomiska faktorerna spelar stor roll i barnens vardag och rum. Vad som först började som ett koncept har nu utvecklats till tvärvetenskapliga riktningar där man studerar allt från spädbarn till ungdomar inom bland annat barnarbete, migrationer, mobilitet, utbildning, landskap och stad (Aitken 2018).

2.1.1 Barn och rum

Där finns två typer av barnens upplevelse av rum: den ena är *direkt erfarenhet* av platser genom lukt, syn, smak, känsel och hörsel. Den andra, *indirekt erfarenhet*, föreställer barns sekundära erfarenhet av en plats genom kommunikation med andra. Forskning påvisar att barns rumsliga relation och uppfattning av rum ofta tillkommer genom en direkt erfarenhet (van der Burgt 2006). Detta påstående styrker även Christensen & O'brien (2003) som påvisar att barnens egna bostadsområde är av stor betydelse för dem. Denna betydelse formas på grund av det vardagliga mötet barnen tvingas på med bostadsområdet. Genom att barnen använder platsen på ett fysiskt sätt, både själva och med andra barn, skapar de slutligen en anknytning till platsen. Barns erfarenhet och anknytning av platsen sker oftast genom en direkt erfarenhet, till exempel av att barnet efter en tid lär sig den snabbaste genvägen hem från lekplatsen, men även genom en indirekt erfarenhet genom samspelet och samtalen med andra grannbarn och användare av platsen (ibid., ss. 82-85).

Användandet av rum kan se olika ut beroende på barnets ålder. Lieberg (2002) identifierar i sina fallstudier att ungdomar använder det offentliga rummet till icke-aktiviteter såsom 'häng' medan yngre barns anknytning och användning sker

genom spel och lek. Denna typen av icke-aktiviteter sker ofta i stadens gårdar, torg eller gator i närheten av den egna bostaden men tillräckligt långt ifrån för att skapa sig en så kallad frizon från föräldrarna. Detta sker ofta i grupper vilket möjliggör användning av fler platser och på fler tider (ibid., ss. 153-177).

Användandet av rum skiljer sig även beroende på genus och etnicitet. En som tar upp frågan om genus är Lia Karsten (2003) som genom sin forskning av barns utomhuslek i Amsterdam finner att tjejer är något marginaliserade på offentliga lekplatser. I studien upptäcktes det att turkiska och marockanska flickor var underrepresenterade i lekplatserna i Amsterdam i jämförelse med pojkarna av samma etnicitet i både frekvens av deltagande men också i varaktighet av tid. Detta hjälpte pojkarna att skaffa sig intim och direkt kunskap om lekplatsen som i sin tur bidrog till att bilden av lekplatsen som pojkarnas 'territorium' förstärktes. Flickor som grupp var mindre synliga vilket gjorde det svårare för dem att få liknande status. Flickor tog större avstånd från lekplatser med dålig utrustning och smutsiga ytor. Dessutom tenderar de att befinna sig i gränsen av lekplatser, i nära anslutning till hemmet, medan pojkarna var mer bekväma med att använda hela ytan. Dessa allmänna mönster kunde även ändras över rum och tid. Till exempel blir lekplatsen till en manlig domän efter skymning då flickorna i allt större utsträckning valde att röra sig hemåt (ibid.,). Även Boverket (2015) understryker hur olika barns tillgång till skolgården ser ut beroende på var man befinner sig rent geografiskt i landet. Till exempel påvisar studier från England och Norge hur skolor med högre söktryck tenderar att ha mindre skolgårdar, medan skolor som är mindre eftertraktade tenderar att ha bättre utomhusmiljö (Boverket 2015).

Dessa slutsatser understryker vikten av stadsrum för barnens utveckling. Lekplatser är en av de första arenor där barn lär sig att socialisera offentligt och hittills tycks upplevelsen i lekplatserna att vara mer negativa för flickor än för pojkar (van der Burgt 2006).

2.1.2 Betydelsen av utomhusmiljöer för barn

Barn som växer upp i städer måste klara av en urban kontext som blir allt mer förtätad (Rönnlund & Tollefsen 2016 s. 159). Bilens dominans tillsammans med föroreningar gör

stadens offentliga rum oattraktivt och farligt för barn (Karsten 2003). Barns utomhusmiljöer hotas att bli allt mindre då de inte prioriteras lika mycket som bostäder och service (Rönnlund & Tollefsen 2016 s. 159). När det talas om betydelsen av utomhusmiljöer för barn förknippas det ofta med de fysiska aspekterna såsom motion. Mycket väl stämmer det att bra utomhusmiljöer med tillräckligt stora ytor främjar barns fysiska hälsa i form av friskare skelett, större muskler och bättre kondition. Dock fyller utomhusmiljön även en funktion i barnets psykiska hälsa (Boverket 2015). En rapport från Boverket (2015) visar att små ytor begränsar utvecklingen och påverkar barnens hälsa och sociala samspel negativt. Faktiska kunskaper såsom motorisk färdighet och stresshantering kan gynnas av en stimulerande utemiljö (Kylin & Lieberg 2013). Dessutom spelar friluftaktiviteter en central roll i ett barns uppväxt och främjar upprätthållandet av socialt kapital och sammanhållning. När man begränsar barnens utomhusmiljö förhindrar man samtidigt dem att utveckla sin intellektuella, sociala och fysiska förmåga (Mårtensson 2004). Liknande argument framförs av Grahn m.fl. som menar att en variationsrik miljö med stora utrymmen ger barn möjlighet att relatera till miljön och är betydelsefull för barnets utveckling (1997 s. 86). Leken är ett ovärderligt redskap som barn använder för att försöka förstå tillvaron de växer upp i (ibid., s. 94) och bör därför också få tillgång till den.

2.2 Barnperspektivet och barns perspektiv

Inom barncentrerad forskning används ofta begrepp som *barnperspektiv* och *barns perspektiv*. Två begrepp som kan låta lika men utgår från två olika aspekter. I boken *Barnperspektiv och barnens perspektiv i teori och praktik* åskådliggör Samuelsson m.fl (2011) skillnaden mellan dessa. *Barnperspektivet* är en term planerare och forskare ofta använder sig av för att studera barnets bästa genom en "utifrån in" metod. Det skapas av vuxna för att förstå barnens erfarenheter och upplevelser så realistiskt så möjligt. Trots detta måste hänsyn tas till att den vuxna aldrig kan vara objektiv i sin bedömning då perspektivet trots allt kommer utifrån. *Barns perspektiv* är en "inifrån ut" metod där barnen själva får representera sin värld och erfarenheter. Barns perspektiv är således

alltid utifrån dess egna språk, tankar och föreställningar om hens miljö (Samuelsson m.fl. 2011., ss. 5-6).

Differentieringen mellan barnperspektivet och barns perspektiv är viktig då den uppmuntrar till reflektion och diskussion om barnets bästa inom planering. Nyare forskning visar att barns perspektiv kan skilja sig och variera från ett vuxenperspektiv (Kylin & Lieberg 2013). Till exempel påvisar Grahn m.fl. (1997 s. 95) i en fallstudie att de lekplatser och gårdar som var estetiskt tilltalande för vuxna och påkostade visade sig vara otryggare i sin lek än de rummen barnen fått skapa själva.

2.3 Sammanfattning av tidigare forskning

Forskning påvisar att barnens egna bostadsområde är av stor betydelse för dem då barns uppfattning av rum ofta tillkommer genom en direkt erfarenhet (van der Burgt 2006; Christensen & O'brien 2003). Användandet av rum kan se olika ut beroende på barnets ålder där ungdomar använder det offentliga rummet till icke-aktiviteter såsom 'häng' medan yngre barns anknytning och användning sker genom spel och lek. Användandet av rum skiljer sig även beroende på genus och etnicitet då flickor och minoriteter är underrepresenterade och marginaliserade på offentliga lekplatser (Karsten 2003; Boverket 2015). Barn som växer upp i städer måste klara av en urban kontext som blir allt mer förtätad trots att rapporter från Boverket (2015) visar att utomhusmiljön är av stor betydelse för barnets psykiska hälsa och utveckling. När man begränsar barnens utomhusmiljö förhindrar man samtidigt dem att utveckla sin intellektuella, sociala och fysiska förmåga (Mårtensson 2004). Forskningen inom barnegeografin är omfattande där man ofta lyfter barnperspektivet och barns perspektiv i förhållande till utemiljöns betydelse och barnens uppfattning av rum. Dock finns där ett stort glapp inom det vetenskapliga studiet av barnens påverkan av förtätning i kommuner inom storstadsområden. Vanligtvis undersöks barnperspektivet med utgångspunkt av storstäder såsom Amsterdam (Karsten 2003), Lund (Lieberg 2002) samt Malmö och Helsingborg (Grahn m.fl. 1997). Målgruppen barn förväntas öka i kommunerna runt storstäderna och denna utveckling förväntas att kvarstå det närmsta

decenniet (SCB, 2019; SCB 2018). Genom att enbart undersöka barnperspektivet inom storstäderna missar man en stor del av arbetet vilket ger en missvisande bild. Denna uppsats bidrar till att fylla ut detta glappet genom att undersöka hur barnperspektivet behandlas i samband med förtätning inom den fysiska planeringen på kommunal nivå på orter i anslutning till större städer.

3. TEORI

3.1 Lefebvres teori om rum

Rum och plats är centrala begrepp för planering och kan användas i många olika sammanhang. En av de mest framträdande rumsliga teoretikerna är den franske sociologen Henri Lefebvre som försökte, genom en sammanföring av olika rumsuppfattningar, utveckla en enhetlig samhällsvetenskaplig teori om rum (Rönnlund & Tollefsen 2016 ss. 9, 13; Gren & Hallin 2003 s. 159). Hans karriär sträckte sig över större delen av 1900-talet där han genom sitt verk visade engagemang för att uppnå revolutionär förändring i det mänskliga samhället. Inspirerad främst av Marx, Hegel, Nietzsche, och Heidegger, var Lefebvres politiska mål att öppna en väg till ett annat samhälle bortom kapitalismen, staten och konsumtionssamhället (Purcell 2013; Nayak & Jeffrey 2011, ss. 86-87).

Lefebvres teorier har blivit allt mer populära i takt med det ökade intresset för rumsligt tänkande (Rönnlund & Tollefsen 2016 s. 38; Rennie Short 2014 s. 37). I denna uppsats har Lefebvres teorier, med hjälp av Eldens (2004), Purcells (2013), Rennie Shorts (2014) och Rönnlund och Tollefsens (2016) tolkning, använts för att få en djupare förståelse för rum. Lefebvres perspektiv har även använts som ett analysverktyg genom kodningen av materialet (se avsnittet Metodologi och metod).

3.1.1 Rumsliga dimensioner, appropriering och avalienation

I Lefebvres teori är rum och rumslighet i social bemärkelse ett centralt ämne. Den essentiella grundidén som presenteras är att rum inte enbart är ett fysiskt fenomen utan även har sociala och mentala dimensioner som i sin tur skapar och producerar rum. Denna produktion kallade han för trialektik (Rönnlund & Tollefsen 2016 s. 40). Elden (2006) beskriver Lefebvres tanke såhär:

“Space is a mental and material construct. This provides us with a third term between the poles of conception and perception, the notion of the lived. Lefebvre argues that human space and human time lie half in

nature, and half in abstraction. Socially lived space and time, socially produced, depends on physical and mental constructs.” (Elden 2004 s. 189-190)

Dessa tre dimensioner eller nivåerna benämns av Lefebvres i olika begrepp. I denna uppsats kommer Rönnlund & Tollefsens (2016) benämning att användas vilket är *det materiella rummet, det ideologiskt-institutionella rummet* och *det imaginär-affektiva rummet* (Lefebvre 1991; Rönnlund & Tollefsen 2016, ss. 40-41).

Den första dimensionen motsvarar, enligt Eldens (2004) tolkning, det upplevda rutinmässiga rummet, även sedd som den byggda miljön. Här sker både produktion och reproduktion som approprieras av dess användare efter rutiner och praktik. Det kan alltså vara mannen som varje vardag väljer att använda stadens park till hundrastning, eller kvinnan som varje dag tar trapporna ovanför centralen för att ta sig till jobbet som skapar det materiella rummet. Den andra dimensionen är istället ett konceptualiserat rum av bland annat politiker, planerare, vetenskapsmän och arkitekter som föreställer sig rummet efter egna tankar som i sin tur är en produktion av den erfarenhet, ideologi och kunskap de besitter. Detta rum kan förklaras som abstrakta rum riktade mot framtiden för att lättare greppa och kontextualisera rummet. Den tredje dimensionen handlar om det levda rummet som är både konkret och subjektivt. Här ryms både handlingar, erfarenheter men också känslor (ibid., ss. 181-190).

Dessa dimensioner, (*det materiella rummet, det ideologiskt-institutionella rummet* och *det imaginär-affektiva*) är inte hierarkiskt ordnade utan befinner sig i en ständig dialektisk relation till varandra precis som kopplingen mellan samhället och dess materiella rum. Således är rummet en produkt av samhällets sociala relationer, praktiker, upplevelser och byggda rum men äger samtidigt förmågan att strukturera, reproducera eller ändra samhällets sociala relationer. Rummet är därför både en produkt och en producent av samhället (Rennie Short 2014, ss. 37, 70-71; Lefebvre 1991). Även om den rumsliga trialektiken framstår som ett viktigt bidrag med användbara begreppsramar är den svårtolkad då han aldrig färdigställde varken teorin

eller en metod för att undersöka det sociala i rummet, rumslighet eller rumslig praktik (Merrifield 2006, ss. 101–119).

Lefebvre beskriver även staden som en rättighet och anser att äganderätten av mark utgör ett hinder för invånarnas befogenhet till den. För Lefebvre alienerar äganderätten stadsrummet från invånarna, precis som kapitalet för Marx alienerar proletariatet från både produktionsmedlen och produkterna av deras eget arbete. Ett exempel på detta är när en byggherre köper en tomt har hen en omfattande kontroll över själva markens utformning. Enligt den basala äganderätten behöver inte större beaktningar tas för samhällets vardag och för boendena i området. Denna typen av äganderätt av mark arbetar för att skilja marken från den omgivande användargemenskapen, och den abstraherar marken från dess roll i nätet av urbana sociala förbindelser (Purcell 2013).

Lefebvre ser alltså rätten till staden som en kamp för att "avalienera" stadsrummet, för att återintegrera det i nätet av sociala förbindelser (ibid.,). Denna avalienation är vad Lefebvre kallar för *appropriering* (Elden 2004, ss. 39-41). På ett sätt är appropriering en omorientering. Det omorienterar staden bort från sin roll som en källa för kapitalackumulation och mot dess roll som ett element i nätet av sociala relationer bland stadsinvånare med utrymme för möten, anslutning, lek, lärande, skillnad, överraskningar och nyheter. Det urbana involverar invånarna som engagerar sig i meningsfulla interaktioner som i sin tur övervinner sin separation och tillsammans diskutera stadens betydelse och framtid. Denna bild av invånare som möter varandra och aktivt tillägnar sig utrymme är vad Lefebvre kallar för *deltagande* (Purcell 2013).

Rätten till staden väcker alltså frågor om individuella och kollektiva rättigheter. Vi är enligt Lefebvre alla individer som delar samma utrymme (Rennie Short 2014 s. 164). Under det senaste decenniet har rätten till staden blivit en av de mer populära teorierna i urbana studier. Begreppet har använts flitigt i policykretsar, i akademien och av aktivister med målet att uppmuntra en stadspolitik som främjar rättvisa, hållbarhet och inkludering i städer (Purcell 2013). Lefebvres teorier om rum och rätten till staden kan användas som verktyg för att analysera möjligheterna för ett annat samhälle. Om

där finns förståelse för hur rummet produceras och förvärvas finns där möjlighet att också ändra eller förbättra den (Merrifield 2006, ss. 101–119).

3.2 Nyurbanism

Vid planeringen av stadens framtid framhålls stadskärnan ofta som viktig att bevara och förhålla sig till vid nybyggnation (Rönnlund & Tollefsen 2016 s. 137). Den täta staden hyllas ofta inom diskussionerna om stadsbyggnad medan den mer glesbebyggda staden uppfattas som upplöst och i saknad av identitet (Tunström 2009). Nyurbanismen är ett stadsplaneringsideal (Klingberg 2006 s. 23) som eftersträvar täta städer. Den skapades som en motreaktion mot stadsutvecklingen *Sprawl* som skildrar utspridningen på obebyggd mark nära en stad (Gordon & Richardson 2007). Målsättningen med nyurbanismen är socialt funktionella städer som främjar integrerade samhällen med blandad befolkning och cykel-, gång- och kollektivtrafikvänliga stråk (ibid.,; Rönnlund & Tollefsen 2016 s. 137). Arkitekturen har en bidragande roll inom rörelsen då man gärna väljer att bevara stadens historia och bygger i enlighet med värdefulla hus och landskap man vill bevara. Med andra ord försöker nyurbanismen uttrycka stadens förutsättningar och historia vilket är motsats till arkitektur med konstnärliga ambitioner (Klingberg 2006 s.28; Hultman 2022 s. 43). I Sverige har liknande hållningar till nyurbanismen tagits där man gärna väljer att bevara och bygga i samöre med äldre bebyggelser vilket ofta ser ut som en opportunistisk nostalgi av staden för medelklassen (Rönnlund & Tollefsen 2016 s. 138; Hultman 2022 s. 86).

Enligt Mats Hultman (2002) är nyurbanismen både radikal och konservativ till sin natur. Radikal för att den kritiserar bilberoendet och bygger efter stadens redan utformade arkitektur, men konservativ eftersom den inte ifrågasätter de borgerliga värderingar som rörelsen ofta grundas på. Detta grundar han på studier i USA som påvisar att utseendet på de nyurbanistiska områdena återspeglar efterfrågan på bostadsmarknaden som i sin tur styrs av medelklassen och uppåt (ss. 73-74). Det har gjort att priserna på bostäder inom nyurbanistiska områden har stigit vilket

nyurbanisterna tar som bevis på succé. Hultman hävdar att denna typen av pragmatism är snedvriden då många av de nyurbanistsika projekten är i bästa fall mediokra (ibid., ss. 81, 91, 161). Så uttrycker han det:

“Den ekonomiska potentialen hos New Urbanism har diskuterats från flera utgångspunkter. Ibland har hela rörelsen framställts som ett försäljningstrick, ett sätt att höja intresset för och därmed värdet på fastigheterna. [...] Nyurbanisterna själva använder argumentet att de ger folk vad folk vill ha, och tillstår således anklagelsen för populism.”
(Hultman 2002, ss. 81-82)

Att nyurbanismen är en praktiskt inriktad rörelse för samhällsbyggnad är en självklarhet. Rörelsen vill bygga, planera och framförallt vitalisera städernas stadskärna och detta manifest omfattas på både regional och kommunal nivå (Klingberg 2006, ss. 26-29). Men nyurbanism är också en mångtydig och svårtolkad företeelse med många inriktningar och grenar. Dess studier och forskning är oftast baserade på amerikanska fallstudier vilket gör att implementeringen i svensk kontext inte är helt självklar. Dock anser jag att där ändå finns gångbara likheter att se vilket kan leda till en giltig slutsats av analys vid svenska fall av nyurbanism.

3.3 Sammanfattning av teori

I Lefebvres teori är rum och rumslighet i social bemärkelse ett centralt ämne. Den essentiella grundidén som presenteras är att rum inte enbart är ett fysiskt fenomen utan även har sociala och mentala dimensioner som i sin tur skapar och producerar rum. Denna produktion kallade han för trialektik (Rönnlund & Tollefsen 2016 s. 40). Lefebvre beskriver även staden som en rättighet och anser att äganderätten av mark utgör ett hinder för invånarnas befogenhet till den. För Lefebvre alierar äganderätten stadsrummet från invånarna (Elden 2004, ss. 39-41). Nyurbanismen är ett stadsplaneringsideal (Klingberg 2006 s. 23) som eftersträvar täta städer. Målsättningen med nyurbanismen är socialt funktionella städer som främjar integrerade samhällen med blandad befolkning och cykel-, gång- och kollektivtrafikvänliga stråk. Lefebvres

teorier om rummet används i denna uppsats som verktyg för att analysera hur barnperspektivet implementeras. Om där finns förståelse för hur rummet produceras finns där möjlighet att också ändra eller förbättra den. Nyurbanismen används i denna uppsats för analysera kommunernas syn på förtätning för att kunna diskutera barnperspektivet i relation till det.

4. METODOLOGI OCH METOD

Då denna studien är småskalig till sin natur har en kvalitativ metodansats valts i form av intervjuer. Kvalitativ forskning tenderar att arbeta under förutsättningen att sociala realiteter är helheter som inte går att förstå avskilt från sin kontext och poängterar vikten av mångfaldiga samband mellan ett brett spektrum av faktorer (Denscombe 2018 s. 24) vilket ansågs passande till studiens syfte. En utmärkande egenskap för kvalitativa metoden är att det utgår från studiesubjektets perspektiv istället för forskarens idéer om vilka dimensioner och kategorier som ska stå i centrum vilket är fallet i kvantitativ metod (Alvesson & Sköldberg 2017 s. 17). Med andra ord är den kvalitativa metoden en kontextbunden verksamhet som består av en uppsättning av tolkande där forskaren försöker förstå fenomen utifrån den innebörd som människor ger dem (ibid., s. 18). Då uppsatsens syfte, implementeringen av barnperspektivet, är en utvecklingsprocess vars innebörd och tillämpning ges av de tjänstepersoner som ansvarar för den fysiska planeringen ansågs den kvalitativa metoden bäst kunna skildra detta. Dessutom ger den kvalitativa metoden möjlighet för reflekterande forskning vilket innebär att man tar på allvar hur olika slags språkliga, sociala och politiska element är sammanvävda (ibid., s. 20). Denna möjlighet för reflekterande forskning är väl passande för denna uppsats då implementeringen av barnperspektivet påverkas av både sociala, politiska och ekonomiska faktorer.

Eftersom studiens syfte fokuserar på att öka förståelsen för hur barnperspektivet behandlas i samband med förtätning inom den fysiska planeringen på kommunal nivå med avsikt att tillhandahålla en djupgående redogörelse för processer har fallstudier valts som metod för att belysa det generella genom att titta på det specifika (se avsnittet Fallstudie nedan). Det angreppssätt som valts för att relatera teori och empiri är en så kallad abduktion vilket är en vanlig metod som används i flertal fallstudiebaserade undersökningar. Metoden har en del liknande drag av både induktion och deduktion men ska inte misstas för att vara en enkel "mix" av båda utan tillför helt egna moment. Förenklat är det en metod där forskaren rör sig mellan teori och empiri och låter förståelsen successivt växa fram. Det betyder att där finns möjlighet för justering av både teorin och den empiriska tillämpningen. I detta fall har

därför uppsatsen utgått från empiriska fakta, men inte avvisat de teoretiska förföreställningar. Dessutom har analysen av empirin kombinerats med både tidigare teori och forskning som en slags inspirationskälla för upptäckt av mönster som ger förståelse (Alvesson & Sköldberg 2017, ss. 13-14).

4.2 Insamling av källor

Till den tidigare forskningen har uppsatsens använt en del framträdande forskning och litteratur inom diskursen för barnperspektivet inom fysisk planering. För att sökningen ska vara strukturerad och täcka uppsatsens frågeställning från olika vinklar gjordes sökningar av samma söktermer i flera rekommenderade databaser såsom LUBsearch, Google Scholar, Scopus och Web of Science. Därefter skedde en slags snöbollseffekt från inhämtning av litteratur då jag använde mig av de funna uppsatsers hänvisade källor. Några av uppsatsens källor är också direkta förslag från handledare och kursare. För att säkerställa att källorna är trovärdiga och legitima har författarnas expertis, antalet hänvisningar till källan och dess objektivitet kontrollerats efter proportion.

4.3 Fallstudie

Fallstudier som strategi fokuserar på en förekomst av ett särskilt fenomen, ofta redan existerande och naturligt förekommande, i avsikt att tillhandahålla en djupgående redogörelse för den. Det kan till exempel handla om processer, händelser, förhållanden eller erfarenheter som kommer existera även efter undersökningen. Fallstudier blir allt vanligare inom den samhällsvetenskapliga disciplinen och förknippas ofta med kvalitativ forskning. Så är fallet även för denna uppsats där en fallstudie har använts som forskningsstrategi i syfte av att belysa något generellt genom att undersöka något specifikt. Valet att använda fallstudie har varit strategiskt då den tillåter en rad olika metoder beroende på förutsättningarna och de specifika krav som omständigheterna ställer. Syftet att öka förståelsen kring hur barnperspektivet behandlas i samband med förtätning inom den fysiska planeringen på kommunal nivå gör denna uppsats ytterst

lämplig för en fallstudie då fallet i fråga har distinkta gränser och en tydlig identitet. Med det menas att uppsatsen har som ändamål att studera fenomenets processer inom en inramning snarare än resultatet av många enheter. Fördelen med en fallstudie är att den ger möjlighet för en djupare analys än vid en massundersökning (Denscombe 2018, ss. 85-87). Dock gör strategin det svårare att generalisera då man utgått från enstaka fall. Av den anledningen undersöks inte endast ett fall utan två för att öka chanserna att få ett heltäckande resultat (ibid., ss. 87-89).

Uppsatsens fall är två förtättningsprojekt som äger rum i Kävlinge och Eslövs kommun som är angränsande till varandra. Både kommunerna ingår i storstadsområdet Stor-Malmö (SCB 2005:2). Stor-Malmö består av de tolv kommunerna: Burlöv, Eslöv, Höör, Kävlinge, Lomma, Lund, Malmö, Skurup, Staffanstorps, Svedala, Trelleborg och Vellinge. Området är lokaliserat i sydvästra Skåne och hela 53 procent av Skånes befolkning är bosatta i området. Huvudsakligen består Stor-Malmö av två stora koncentrationer: Malmö och Lund (Region Skåne 2010). Ett av Region Skånes, och därför även Stor-Malmös, övergripande mål är en stark tillväxt. Dock innebär en stark tillväxt en utmaning att växa hållbart om målet om en bärkraftig region ska uppnås och därför bör kommunerna, enligt Region Skåne, sträva efter en mer effektiv markanvändning i form av förtätning (ibid.,). Både Kävlinge och Eslöv är belägna i Stor-Malmös centrala delar och anses båda vara utvecklingsnav som genererar både tillväxt och utbyggnad för regionen. Bägge kommuner har flera aktuella förtättningsprojekt, både i samråd och under byggprocess (Kävlinge kommun 2022; Eslöv kommun 2018), vilket gör dem till utmärkta kommuner att undersöka.

De två projekten som valts för denna fallstudie, Örnens 4 (Eslöv) och Spannet 1 (Kävlinge), är lika i egenskap då de är förtättningsprojekt främst i form av bebyggelse av bostäder, men skiljer sig i storlek per kvadratmeter, vilket gör dem intressanta att lyfta. Dessutom har båda projekten nyligen varit ute på samråd och är under arbete för granskning. Nedan kommer vardera projekt presenteras mer ingående.

4.4 Semistrukturerade intervjuer

Intervjuer kan definieras som ett samtal mellan forskaren och intervjupersonen. Intervjuer är onaturliga i sin form då samtalen ofta styrs av regler och tydliga förhållanden, till exempel rollen mellan informant och forskare, angivna tider och förutbestämda samtalsämnen. Fördelen med intervjuer är att den möjliggör för forskaren att undersöka informanternas redogörelse för en händelse samt deras tankar, värderingar, känslor och perspektiv mer generellt. Intervjuer möjliggör en mer djupgående analys än vad man till exempel hade lyckats med av enkätundersökningar och låter forskaren se en händelse eller ett sammanhang ur synvinkeln av de personer hen intervjuar (Hammond & Wellington 2021 s. 109). Följaktligen ansågs intervjuer passa bra då denna uppsats använder en fallstudie som forskningsstrategi i avsikt att tillhandahålla en djupgående redogörelse för implementeringen av barnperspektivet.

Totalt genomfördes två intervjuer med en tjänsteperson från vardera kommun. Den typ av intervju som valdes för studien är en så kallad semistrukturerad intervju för att enklare kunna anpassa följdfrågor beroende på intervjuens utveckling. Vid semistrukturerade intervjuer har forskaren en färdig intervjumall med frågor men har möjlighet att ändra på ordningen, lägga till följdfrågor samt låta informanten utveckla sina tankar, då svaren är öppna och betoningen ligger på informanten (Denscombe 2018 s. 269). Den här utformningen är därför väl lämpad för denna uppsatsens insamling av data eftersom den är flexibel men ger ändå möjlighet till jämförelse mellan olika tjänstemäns syn på barnperspektivet. Metoden ger dessutom forskaren möjligheten att styra till väsentliga teman vid utsvävning och återvända med användbar information.

4.4.1 Val av intervjupersoner

Vid kvalitativa undersökningar är det mer passande att diskutera *val* än *urval* vid beslut om undersökningsenhet vilket kan sättas i relation till det kvantitativa sättet för urval där man lägger stor vikt vid att följa regler för att få fram ett representativt urval (Denscombe 2018, ss. 57-61). Intervjupersonerna i denna uppsats kan betraktas som representanter för sin kommun snarare än informanter då de besitter upplevelser och

erfarenheter som kan användas för att besvara frågeställningarna. Därför har fokus vid valet av “representanter” lagts på att intervjua de tjänstemän som varit huvudansvariga för projektet då dem bedöms bäst kunna ge kunskap om projektet i fråga. I båda fallen visade det sig vara planarkitekterna för projekten.

Totalt utfördes två intervjuer med vardera planarkitekt, kallade representant x och y, och nedan i Tabell 1 redogörs information om dem.

Tabell 1: Tabell över intervjupersoner

	Verksam i	Ansvarig för projekt	Roll	Huvudsakliga sysselsättning	Datum för intervjun
<i>Representant x</i>	Kävlinge kommun	Spannet 1	Planarkitekt	Handlägger och upprättar detaljplaner för kommunen.	13/4 2022
<i>Representant y</i>	Eslöv kommun	Del av Örnens 4	Planarkitekt	Handlägger och projektleder detaljplaner för kommunen.	20/4 2022

Källa: Sammanställt av Kia Ismayilova. 2022. Institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi, Lund Universitet.

4.4.2 Intervjuns upplägg och genomförande

Före själva intervjun utformades en intervjuguide som basis att följa. Det var väldigt viktigt att de mer “lätta frågorna” hamnade i början i form av yrkesrelaterade frågor för att få den intervjuade att slappna av och finna sig tillrätta (Denscombe 2018 s. 282). Intervjuguiden är utformad efter fyra teman: yrkesrelaterade frågor, yrkesrelaterade frågor kopplat till barnperspektivet, barnperspektivet inom kommunen samt barnperspektivet inom förtätningsprojekt (se bilaga 1:2 för intervjuguide). Detta gjordes för att enklare kunna strukturera intervjun samt för att mer systematiskt förhålla sig till den teoretiska referensramen och tidigare forskningen.

Därefter kontaktades uppsatsens intervjuobjekt/representanter genom mejl för bokning av en intervjutid. Både representant x och y föredrog att hålla intervjun digitalt vilket inte är ovanligt på grund av att digitala möten blivit allt mer vanligt efter pandemin. Detta har både nackdelar och fördelar. Fördelarna är att det är tidseffektivt

och minimerar faktorer som felaktigt kan påverka intrycket som till exempel handslag, doft, kroppsspråk, klädstil eller andra personliga preferenser. Nackdelen med digitala intervjuer är att det lätt kan kännas stelt och påtvingat vilket kan påverka samtalets flyt.

Datumen 13/4 och 20/4 2022 hölls intervjuerna med vardera representant via Skype och Zoom. Innan själva intervjun började avsattes tid för introduktion och formaliteter vilket lättade upp stämningen och skapade tilltro (Denscombe 2018 s. 282). De etiska aspekterna, som redogörs för mer ingående nedan, klargjordes för intervjupersonerna både före och efter själva intervjun. Intervjun spelades in i en bandspelare, med tillåtelse av intervjupersonerna, för att lättare kunna transkriberas. Transkriberingen skedde senare för hand vilket var en värdefull del av uppsatsen då det väckte samtalet till liv igen och gav möjlighet för en närkontakt med datan (ibid., s. 395). Citaten som presenteras i denna uppsats är anpassade från talat till skriftligt språk. Därefter skedde en färgkodning av analys av transkriberingarna vilket redogörs för mer ingående nedan.

Såvida intervjupersonerna talar sanning är i detta fall mycket avgörande då uppsatsen utgår från deras erfarenheter och information för att besvara frågeställningarna. Naturligtvis vill ingen kritisera sin egen arbetsplats vilket representanterna kan få en känsla av att de gör när de svarar på frågor i huruvida de har implementerat ett barnperspektiv och hur. Därför måste hänsyn tas till att där finns en risk för att representanterna har överskattat kommunens arbete med implementeringen av barnperspektivet eller undvikit att berätta om de tillfällen man undgått att beakta ett barnperspektiv på grund av till exempel brist på tid och resurser. Beaktning måste även tas till att det oundvikligt kan ske en maktbalans mellan forskaren och intervjupersonen då forskaren är den som styr intervjun och frågorna, vilket ställer den intervjuade i underläge. Dock anses den risken vara knapp då bägge intervjupersonerna är välutbildade tjänstemän som besitter värdefull information och erfarenhet inom projekten vilket gör dem på så vis till experter inom området (Simonson m.fl. 1998 s. 30).

4.5 Etiska överväganden

Forskare förväntas att utföra sin forskning på ett etiskt sätt även vid småskaliga forskningsprojekt. De metoder som kräver en etisk granskning av något slag är frågeformulär, intervjuer och observationer för att säkerställa deltagarnas välbefinnande (Denscombe 2018, ss. 433-434). Eftersom denna uppsats använder sig av en kvalitativ metod i form av semistrukturerade intervjuer är det högs lämpligt att kontrollera studiens etik. Det finns fyra forskningsetiska huvudprinciper som utgör grunden för forskningsetiska koder: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet 2002). Forskare förväntas genomföra sina studier på ett sätt som skyddar deltagarnas intressen, garanterar ett frivilligt deltagande, undviker falska förespeglingar och följer den nationella lagstiftningen (Denscombe 2018 s. 438). Det är upp till forskaren själv att ta ansvar för de handlingar och genomförande hen gör då de etiska principerna endast är en gemensam vision för vad man ska eftersträva och ger inte direkta anvisningar i hur man ska agera (ibid., s. 437).

Enligt Vetenskapsrådet (2002) innebär informationskravet att forskaren måste förtydliga studiens syfte, de deltagandes roll och de villkor som medföljer. Den information som ges kan vara mer eller mindre detaljerad. Både vid förfrågan om intervjun, vid intervjuns start och vid intervjuns slut förtydligades uppsatsens syfte och ambitioner. Det framgick även att intervjupersonernas roll var att ge information om de förtätningsprojekt som används för uppsatsen utifrån deras arbete som planarkitekter. För att enklare få svar på vidare frågor och funderingar gavs forskarens kontaktuppgifter till intervjupersonerna för enklare kommunikation.

Samtyckeskravet går ut på att deltagarna i en undersökning har rätt att själva bestämma över sin medverkan och att ett samtycke ska inhämtas (Vetenskapsrådet 2002). För denna uppsats inhämtas samtycke skriftligt genom mejl samt muntligt vid början och slutet av intervjun. De som medverkar i en undersökning ska även ha rätt att själva bestämma hur länge de ska delta samt bli informerade om deras rättighet att få avbryta när som helst (ibid.,). Intervjupersonerna i denna uppsats var mycket

upptagna och därför bestämdes det gemensamt en tidsram för intervjuerna vilken var 30 minuter. I båda fallen spelades intervjuerna in i en bandspelare efter samtycke.

Konfidentialitetskravet syftar till de deltagandes anonymitet vilket innebär att uppgifter om alla deltagare ska hanteras på ett konfidentiellt sätt och hanteras med varsamhet (Vetenskapsrådet 2002). Intervjupersonerna i denna uppsats benämns inte genom namn utan som representant x och y. Dock kunde inte full anonymitet uppnås då informanternas roll för respektive förtätningsprojekt ingick i offentliga uppgifter och kan kännas igen av kollegor. Samtliga intervjupersoner gjordes medvetna om detta och kände sig okej med förutsättningarna. De inspelade banden på intervjuerna raderades efter transkriberingen.

Nyttjandekravet innebär att materialet som framställs genom intervjuerna endast får användas för forskningsändamål och inget annat. Materialet får inte heller användas för beslut eller åtgärder som direkt påverkar den enskilde (Vetenskapsrådet 2002). Nyttjandekravet uppfylls då all användning av materialet har varit för forskningsändamål och intervjupersonerna har informerats om att uppsatsen kommer finnas tillgänglig för offentligheten genom Lunds universitet.

4.6 Dokumentanalys

Utgångspunkten i uppsatsens dokumentanalys har varit att ta reda på hur barnperspektivet behandlas i respektive kommun och vilka likheter och skillnader där finns att urskilja. I denna uppsats används dokumentanalysen som en komplettering för att förstå implementeringen av barnperspektivet inom den fysiska planeringsprocessen.

4.6.1 Val av dokument

För att hämta data avseende de två olika förtätningsprojekten inom fallstudiens ramar har två kommunala dokument studerats. De valda dokumenten är detaljplanerna för Örn 4 i Eslöv samt Spannet 1 i Kävlinge kommun som avser respektive kommuns

planbeskrivning för planområdet (Eslöv kommun 2017; Kävlinge kommun 2018). Skälet till att dessa valdes var för de ansågs utgöra projektspecifikt material lämpat för studiens syfte och analys. Planbeskrivningarna är dessutom en bestående offentlig handling som kan granskas av allmänheten vilket ökar dess kredibilitet.

4.6.2 Analysens genomförande

Dokumentär forskning samlar inte enbart ren faktainsamling utan brukar innefatta en tolkning och sökande efter en struktur eller dolda innebörder (Boreus & Kohl 2018 s. 58). En kodbok konstruerades för att ange vad som skulle noteras i materialet (se bilaga 1:1) efter att materialet lästs igenom. Koderna valdes utifrån uppsatsens frågeställningar och teori. Analysinstrumentet gav möjlighet att samla in information på ett mer systematiskt tillvägagångssätt (ibid.,). Därefter kodades materialet efter kodernas färger för att senare användas i analysen.

4.7 Studiens tillförlitlighet

Inom kvalitativa metoder kan man inte värdera tillförlitligheten med siffror utan reliabiliteten handlar i detta fall till stor del om att beskriva tillvägagångssättet på ett ärligt, tillförlitligt och systematiskt sätt (Stukat 2011 s. 36; Borg & Westerlund 2017, ss. 27-28). Av den anledningen har mycket tid och resurser lagts på uppsatsens metoddel och dess uppriktighet. Som tidigare nämnts ansågs semistrukturerade intervjuer vara väl lämpad för denna uppsatsens insamling av data eftersom den är flexibel men ger ändå möjlighet till jämförelse mellan olika tjänstemäns syn på barnperspektivet. Dock finns där svagheter med den kvalitativa forskningsansatsen, då det kan vara svårt att vara objektiv. Därför är det viktigt att forskaren ständigt påminns om att försöka behålla objektiviteten och inte skapa förutfattade meningar (Bryman 2011 s. 369).

Att säkerställa validiteten i intervjuer är utmanande då datan från intervjuer inte baseras på vad människor gör utan snarare på vad som sägs vilket inte alltid stämmer överens. Följaktligen kan inte intervjuerna med automatik förmodas att återspegla sanningen (Alvesson & Sköldberg 2017 s. 293), vilket måste tas hänsyn till i denna uppsats.

Den forskare som väljer fallstudie som tillvägagångssätt kommer emellertid uppleva misstro om hur sannolikt det är att generalisera resultaten utifrån enstaka fall. Frågan som forskaren ständigt möter är *“är inte resultatet, trots att de är intressanta, unika för just dessa fall och dess kontext?”* (Denscombe 2018 s. 93). Dessa frågor är rimliga och värda att ta upp då de avspeglar kärnfrågan när det gäller generalisering inom samhällsforskning (ibid., s. 94). Av den anledningen måste hänsyn i denna uppsats tas till att generalisering av resultaten inte nödvändigtvis behöver spegla alla kommuners implementering av barnperspektivet inom fysisk planering.

5. BESKRIVNING AV FALLEN

5.1 Örnen 4

Planområdet, en del av Örnen 4 och del av angränsande område i Eslöv, omfattas idag av järnväg, bostäder, icke störande småindustri, handel och centrumverksamheter. Kommunen ser en stor potential för förtätning på grund av dess närhet till centrum. Planområdet i fråga är cirka 12 000 kvm stort och ligger i östra Eslöv mellan det gamla industrispåret och Järnväggsgatan (se bilaga 1:3). Enligt planbeskrivningen ligger området undangömt mellan olika kommunikationsstråk, järnväg, viadukter, broar och infartsleder. Befintlig bebyggelse i kvarteret består av diverse byggnader och lokaler från olika tidsåldrar och vara förvanskade. Planområdet anses nu av kommunledning vara mogen för en stadsförnyelse (Eslöv kommun 2017).

Planområdets nuvarande bebyggelse har tillkommit från 1930-talet och framåt och har sedan lång tid tillbaka innehållit en blandning av verksamheter och bostäder. Området har under de senaste decennierna sakta förfallit och fått ny användning. Med andra ord har området alltid varit i omvandling men inte riktigt funnit sin gemensamma utformning (ibid.,).

2 maj 2017 inkom begäran om planbesked för del av fastigheten Örnen 4. I sökandet framkom det att man vill omvandla stadsdelen och fastigheten Örnen 4 till mer funktionsblandade kvarter. Ambitionerna är att utveckla och förnya området med syfte att möjliggöra för cirka 200 bostäder och centrumfunktioner. Bebyggelsen i området förväntas vara allt från tvåplans- upp till hela fjorton våningar. (se bilaga 1:4). Samtidigt bygger planförslaget på ett noggrant infogande i sin omgivnings struktur, användning och olika gränser. Detta innebär dock inte att bebyggelsen i planförslaget på något vis försöker efterlikna den historiska bebyggelse som omgivningen bjuder utan avser att stå på egna ben. Enligt planbeskrivningen kan denna stadsförnyelse göras på två principiellt skilda sätt - genom rivning eller successiv omvandling. Planförslaget präglas av båda synsätten. Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade den 23 mars 2021 att

skicka ut detaljplan för del av Örnen 4 med flera i Eslöv på samråd vilket var mellan 31 mars – 28 maj 2021 (ibid.,).

5.2 Spannet 1

Stora delar av östra Kävlinge byggdes ut under 60- och 70-talet men anses kunna utnyttjas bättre i form av förtätning med målsättning att bygga i goda kollektivtrafiklägen och spara jordbruksmark genom återanvändning och omvandling av mark. Denna förtätning omfattar fastigheten Spannet 1 som är cirka 3000 kvm 2 stort (se bilaga 1:5). Marken inom planområdet består idag huvudsakligen av hårdgjorda ytor i form av parkering och befintlig byggnad som tidigare använts som butik. Ambitionerna är att bygga i goda kollektivtrafiklägen och spara jordbruksmark genom återanvändning och omvandling av mark (Kävlinge kommun 2018).

Miljö- och byggnadsnämnden beslutade 19 oktober 2017 att ge positivt planbesked för ny detaljplan för fastigheten Spannet 1 i syfte att pröva lämpligheten för bostäder i form av radhus inom planområdet. Sammantaget föreslås cirka 13 nya bostäder med en höjd på två våningar tillsammans med gemensam parkeringsyta och innergård (se bilaga 1:6 för förslagets utformning). Kommunen menar att tillskottet av de nya bostäderna blir ett komplement till befintlig bebyggelse och stärker platsen både socialt och identitetsmässigt. Den nya detaljplanen möjliggör för att bostäder ersätter befintlig asfaltyta och den oanvända byggnad som finns på platsen idag (ibid.,).

6. ANALYS

I detta kapitel presenteras empiri från intervjuerna samt dokumentanalysen. Avsnittet presenterar en analys utifrån de kategoriseringskoder som använts för att tolka intervjuerna och dokumenten. Koderna har formulerats med avstamp från Lefebvres teori om rum, nyurbanismen och tidigare forskning om barnperspektiv i planeringen (se bilaga 1:1). Detta har gjorts för att enklare bedöma vilka koder som är ofta eller sällan förekommande, vilka citat som representerar viktiga teman och för att enklare undersöka de två kommunernas implementering. För att ge texten mer flyt och göra den mer lättläst varvas citat tillsammans med beskrivningar kring utsagor. Efter detta avsnitt diskuteras materialet med ytterligare kopplingar till teorin.

6.1 Intervjuanalys

6.1.1 Spannet 1

Av intervjuanalysen identifierades samtliga kodningsteman (se bilaga 1:1). Det mest förekommande temat handlade om förtätning samt de utmaningar man stöter på i arbetet med barnperspektivet.

Representant x beskriver hur kommunen har tillsatt en sektorsövergripande grupp i syfte att starta ett barnperspektivsarbete gemensamt. Det arbetet som pågår inom denna grupp är ett slags kunskapsspridande som senare förväntas resultera i checklistor för handläggning som är utformade efter kommunens alla verksamheter. X uttrycker det som sådan:

“Generellt har man väl inte arbetat med det uttalat men under förra året så startades där en sektorsövergripande grupp som har i syfte att kicka igång ett slags barnperspektivsarbete [...] I den tror jag att man mer pratar om vad man skulle kunna göra i stort. [...] Och det arbetet ska liksom resultera i, som i ett första skede, en kunskapsspridning generellt inom kommunen om barnperspektivet. Men också sedan i framtiden kanske resultera i någon typ av checklista för handläggning på olika sätt som är utformade utifrån specifika verksamheter och uppgifter..” (representant x)

Beträffande frågan om vilka metoder kommunen använder för att implementera barnperspektivet i den fysiska planeringen framkom det att det arbetas med så kallade checklistor vid handläggningen av detaljplan. Checklistan består av frågor som ska vara till hjälp vid en utvärdering om en så kallad barnkonsekvensanalys behöver göras:

“Under förra sommaren tog vi fram en checklista som skulle leda fram till om man behöver göra en barnkonsekvensanalys. Den går egentligen ut på att man ska ställa vissa frågor för att lyfta barnperspektivet i ett tidigt skede i planläggningen. Så det håller vi fortfarande på att implementera.” (representant x)

Vidare fortsätter x:

“Vad jag vet har det inte hänt i detaljplaneringen att man har fråga en grupp barn specifikt. Jag vet att man har till exempel, i samband med översiktsplanen, pratat med elevrådet och haft en direktkontakt med dem. Men det är alltid svårt. Man kan inte hålla ett samråd med barn på samma sätt som man gör med vuxna. De kan ju inte fackspråk på samma sätt.” (representant x)

Där finns inget arbete i kommunen som engagerar barn att delta i planeringsprocessen. Implementeringen av barnperspektivet utgår således inte från barns perspektiv som innebär att barnen själva får uttrycka sina åsikter och behov (Samuelsson m.fl. 2011., ss. 5-6). Dock framstår det som att man i samband med översiktsplanen har haft en förbindelse med någon av skolornas elevråd.

Barns olika intressen och behov beroende på ålder har varit en uppskattning från kommunens sida. Planerarna bedömer barns intressen och behov utifrån sina egna erfarenheter och kunskap. Representant x formulerar det så som:

“Det har varit mer som en formell uppskattning från vår sida. Det blev mer som ett resonemang i den. Det finns möjlighet att fylla på i text i den här checklistan. Det finns till exempel en punkt som handlar om mötesplatser, och det är ju en typ av mötesplatser som kanske behövs för en tvååring. Och en typ av mötesplats som behövs för en 17 åring. [...] Tvååringen behöver kanske en mötesplats med andra barn i direkt anslutning till bostaden eller på en lekplats

i närheten av sin förälder medan 17 åringen behöver den i samhället i stort. Man rör sig över en större yta som äldre barn” (representant x)

X fortsätter:

“Den checklistan jag tidigare nämnde utgår till exempel inte från ett barns perspektiv utan från ett barnperspektiv. Och det är klart att man kan göra det jättemycket mer grundläggande och undersöka vad barnen säger och var de rör sig i området. Så i den här detaljplanen har vi varit på en väldigt liten skala.” (representant x)

Representant x menar att ett mer grundläggande arbete kan göras där kommunen kartlägger hur området används idag för att bättre kunna implementera ett barnperspektiv.

Vid kodningen av materialet visar det sig att förtätning är ett ämne som ofta förekommer. Det klargörs att man är positivt inställd till förtätning överlag och ser det som en grundläggande del för en hållbar stadsplanering. Dock anser x att där kan förekomma olägenheter med förtätning:

“Men jag känner väl också att det också finns en risk för överförtätning, att det blir för tätt. Och när det inte finns någon slags övergripande perspektiv så är det lätt att grönytor, rekreation och det offentliga rummet, att de lite grann försvinner i den här hetsen från byggherrar. För det är ju på något sätt kommunens kanske största utmaning är att man måste hela tiden värna om det som är utanför bostaden. Och det är svårt i ett förtättningsprojekt.” (representant x)

Trots vidkännandet av stadsförtätningens baksida har man inte utfört ytterligare utredningar i samband med barnperspektivet. Det förklarar man genom att förtättningsområdet inte var tillräckligt stort för att tro att där fanns omfattande konsekvenser för barn. Ytterligare tydliggör man att om området hade varit större skulle det blivit aktuellt med en utredning för hur platsen sen tidigare uppfattas av invånarna:

“Det som ändå kom fram av utredningen var väl att det här området är så pass litet så att det kanske inte har en påverkan på de barn som bor i övrigt i området, mer än att det blir till en ny bebyggelse. Det är så pass litet område, känner jag i alla fall. Att hade vi haft ett större område så hade man behövt kika på saken lite närmre. Kanske tillföra med fler grönytor. Eller liksom fundera över hur platsen används” (representant x)

Vad som prioriteras mer i arbetet med Spannet 1 är boendemiljöer och dess kvalitet. X menar att barnperspektivet någonstans ändå ingår i planeringen av Spannet 1 då man prioriterar bra boendemiljöer på ett övergripande plan för alla:

“[...] i alla fall i detaljplaneringen så blir det utifrån övergripande kring bra boendemiljöer. Men det betyder kanske inte att där finns ett dedikerat barnperspektiv, men det kan ingå där. Det blir mer övergripande bra boendemiljöer för alla där även barn ingår. Och där är vi väl. Men att sedan prata ner det till att titta på det från ett barnperspektiv, det gör vi inte riktigt.” (representant x)

Slutligen uppger man att där finns svårigheter med att arbeta med barnperspektivet då där saknas både kunskap och resurser inom kommunen. En planerare behöver ta hänsyn till många olika perspektiv och intressen vilken gör att varken tiden eller resurserna räcker till. Det är då lätt hänt att barnperspektivet hamnar i periferin i planeringen. För att där ska ske en utveckling måste politiken få ett kunskapshöjande inom ämnet. X formulerar det såsom:

“Men i praktiken är det så himla många frågor man har att bolla som planerare så att det är svårt att argumentera för att den frågan ska prioriteras. Vad krävs då är en kunskapshöjning om barnperspektivet hos politiken och övriga förvaltningar att det ska vara en uttalat första fråga. Det finns jättemycket utvecklingspotential att jobba med den frågan. Även hos dem som inte tänker eller tror att de har att göra med barn.” (representant x)

6.1.2 Del av Örnen 4

Av intervjuanalysen identifierades samtliga kodningsteman (se bilaga 1:1). Det mest förekommande temat handlade om förtätning samt deltagande vilket ofta påträffades i samband med kommunens bekymmer att införa ett barns perspektiv.

I Eslövs kommun har det tagits fram ett dokument i samband med att barnkonventionen trädde kraft med riktlinjer för hur arbetet med barnperspektivet ska bedrivas i hela kommunen. Dock är detta inte taget politiskt enligt representanten:

“Alltså det har tagits, om det nu är en policy eller ett dokument, för barnens bästa, som man tog fram då i samband med när lagen trädde i kraft. Och där finns några sorts riktlinjer för hur arbetet ska bedrivas och det gäller för hela kommunen. Dokumentet säger ‘kommunens ledningsgrupp’, vilket inte är taget politiskt. Men det finns i alla fall stöd för det.” (representant y)

I frågan om y anser att barnperspektivet får tillräckligt med utrymme inom kommunen är hen splittrad i sin åsikt. På ett sätt anser y att barnperspektivet har funnits med i planeringen på kommunen sen många år tillbaka innan det tillträdde som lag men å andra sidan tycker y att den tas upp på ett symboliskt sätt för att mest få med det:

“Å ena sidan har vi sysslat med barnperspektivet under längre tid, haft med det som en rubrik under en längre tid i beskrivningarna för detaljplanen. Bara för att det ska synas att det finns, ungefär som vattenfrågan eller bullerfrågan [...]. Och så har det stått en liten rad om det lite formellt sådär och mycket mer än så skulle jag påstå inte kommit till den konkreta detaljplanen. Frågan tas alltså upp men väldigt kortfattat.” (representant y)

Y fortsätter:

“En checklista har vi gjort också. En av ckecklistans frågor är bland annat ‘kommer beslutet att beröra barn?’ och då kan man fråga sig vilka beslut. Det finns ju en jäkla massa delbeslut, väldigt små beslut om hur vi skissar typ här ska det vara en trädgård till exempel. ‘Kommer det att beröra barn?’ Ja, det kan vi konstatera. Det har vi i princip gjort, denna checklista för oss själva. Men den ingår inte i planhandlingarna.” (representant y)

Representant y antyder att checklistor är den metoden kommunen använder för att implementera ett barnperspektiv i den fysiska planeringen. Checklistan besvaras av handläggare för detaljplanen utifrån deras antaganden. Barnen själva är inte involverade i processen. Representant y anser att barnen på ett sätt får möjlighet att involveras i planprocessen då kommunen ofta anordnar samråd där offentligheten kan

yttra sig om planförslaget. Dessa samråd är öppna för alla som vill medverka vilket även inkluderar barn. Däremot erkänner representanten att dessa samråd inte är en optimal möjlighet då barn som inte är läskunniga missar informationen:

“Vi har ju som planerare alltid tänkt för barn, de har ju inte gjort det själva, de har inte varit involverade. Vi har ju samrådsmöten där barn är välkomna. Vi har möten, vi har planer och då kommer allmänheten. Det är hälften pensionärer, hälften vuxna och ytterst sällan barn. I de samråd där man går ut i offentligheten är den ju öppen för vem som helst att titta på. Sen riktar ju den sig till skrivkunniga, mer eller mindre, men det är inget som utesluter att barn kan ta del av det vi gör, men ibland är det möjligtvis lite över deras huvuden.”
(representant y)

Y presenterar projektet som är en del av Örnen 4. Han beskriver det som en hård exploatering där man vill förvandla ett gammalt industriområde till ett bostadsområde. Läget anses enligt kommunen vara optimalt då det är i närheten av järnvägsstationen vilket är ett centrumområde i Eslöv. Tanken är att det ska byggas cirka 200 nya bostäder. Området ägs av kommunens bostadsbolag där man anlitat en arkitekt för att utforma områdets utformning. Det avgränsar kommunens inflytande. Y berättar:

“Det kommunala bostadsbolaget har haft en arkitekt som har ritat ett förslag och det förslaget har vi då, på planeringsnheten, bearbetat och gjort en plankarta för. Hela området kan användas mycket bättre än det görs idag. Det som är mest tillämbart från vår sida är ju då lek och friytor och så sånthär va. Bostäderna bestäms ju inte av oss, hur de ser ut är ju inte upp till oss.”
(representant y)

Förutom checklistan som är en standardmetod inför varje detaljplan har planarkitekterna i kommunen innan planens utformning funderat över hur platsen används idag och hur det står i kontrast med kommunens ambitioner med området:

“Vi jobbar mycket lite med barnperspektivet. Det vi gör är att kolla hur området är idag, vad man planerar för och hur det kommer att bli så att säga. Där är lite som är gjort med barnperspektivet från vår sida men markägaren kanske tänkt på det mer. De har genom sin anställda arkitekt också ett visst engagemang, men vi har inte gjort något stort extra av det här. Men det finns absolut frågor som berör barn och andra.” (representant y)

Den hänsyn som tagits för att barns behov och intressen skiljer sig mellan åldrarna är uppdelade i två ålderskategorier: för de äldre barnen som är över tio år gamla har det främst setts till att skapa goda kommunikationsförbindelser för. För barn under tio år har det snarare handlat om att skapa utomhusmiljöer i form av trädgårdsanläggning inom bostadsområdet. Y beskriver det som:

“Utemiljön och närmiljön har varit viktig. Då har vi planbestämmelser om att det ska finnas trädgård och så vidare. För de äldre då finns gång och cykelvägar in till stationen så de inte ska vara begränsade. Då kan man tänka sig att man ska in till Lund och ta tåget. Så för de äldre grupperna är det rätt så mycket dethär med kommunikation. Det är också busshållplatser. Är man under 10år så kanske man håller sig inom området och då är det trädgårdsanläggning och bilar inte ska stå på ytan utan de ska in under huset.” (representant y)

I analysen framkommer det att man är mycket positivt ställd till förtätning då termen ofta tillskrivs med positiva värden. Dock ser y även nackdelar med förtätning. Y formulerar det såsom:

“En nackdel är att förtätning kan komma till att sno parkytor eller grönytor och andra ytor. Men är det en industritomt är det nästan bara positivt. En annan nackdel är att det blir lite mer människor om man nu tycker det är en nackdel.” (representant y)

Beträffande de svårigheter man har stött på i kommunen samt inom projektet delges det vara att få barnens perspektiv. De samrådsmöten som är öppna för allmänheten att medverka i verkar ofta utelämna barn. Det anses dessutom vara en svår aspekt att prioritera med tanke på hur mycket en planerare måste ta hänsyn till i ett liknande projekt.

6.1.3 Sammanfattning av analys

I Kävlinge och Eslöv kommun har en diskussion om arbetet med implementeringen av barnperspektivet intensifierats efter att barnkonventionen trädde kraft som lag i Sverige. Kävlinge kommun har tillsatt en sektorsövergripande grupp i syfte att starta ett barnperspektivsarbete gemensamt medan kommunen i Eslöv arbetar utifrån ett policydokument som berör barnperspektivet. Gemensam metod för båda kommunerna

är så kallade checklistor inför handläggningen av detaljplanerna. En av representanterna uttrycker dessutom att arbetet med barnperspektivet i detaljplanerna är mer symbolisk än verkställande.

För att involvera allmänheten inför en planbestämmelse erbjuder båda kommunerna samråd där alla är välkomna att lämna synpunkter. Både i Kävlinge och Eslöv har barns olika intressen och behov varit en formell skattning där ingen vidare utredning gjorts. I Kävlinge har man utgått från att yngre barn behöver mötesplatser i närheten av bostaden medan äldre barn behöver tillgång till hela staden. Eslövs kommun har utgått från en liknande uppskattning där man varit måna om att säkerställa fungerande kommunikationsstråk för de äldre barnen.

Representanterna uttryckte olika perspektiv på behovet av kunskapsutveckling. En av dem uttryckte att det fanns en brist, medan den andra ansåg att kommunen gjorde tillräckligt. Båda representanter är positivt inställda till förtätning och menar att det är dagens planeringsideal som kommunen gärna strävar efter. Man erkänner att där kan uppkomma negativa konsekvenser av förtätning men anser inte det vara tillräckligt omfattande för att implementera ytterligare barnperspektiv inom arbetet. Istället prioriteras så kallade *goda livsmiljöer* som man anser gynna alla boenden, inklusive barnen.

6.2 Dokumentanalys

6.2.1 Spannet 1

Av dokumentanalysen kunde fyra kodningsteman utläsas vilket var teman som handlade om förtätning, deltagande, implementering och användar/upplevelse perspektivet (se bilaga 1:1). Det mest förekommande tema var förtätning vilket man ofta beskrev tillsammans med hållbarhetsaspekterna.

Syftet förklaras vara att ersätta delar av den nuvarande detaljplanen för att möjliggöra för fler bostäder (Kävlinge kommun 2018 s. 6). Allmän plats som idag ägs av

kommunen övergår till privatägd kvartersmark för bostäder (ibid., s. 14). I planbeskrivningen fastslås det att tillskottet av de nya bostäderna blir ett komplement till befintlig bebyggelse vilket i sin tur ska förstärka platsen (ibid., s. 5). Målsättningen förklaras vara att bygga nära kollektivtrafik, spara jordbruksmark genom återanvändning och omvandling av mark, förtäta genom bostadsbebyggelse samt utvecklas jämsides med de närliggande städerna. Kommunen anser att förtätningen erbjuder bra livsmiljöer och bidrar till en hållbar utveckling (ibid., s. 12).

Området bedöms idag av kommunen vara en plats som invånarna uppfattar som otrygg då den är mörk och öppen (Kävlinge kommun 2018 s. 13).

“Planen bedöms kunna ha en liten påverkan på sociala värden då platsen idag är öppen och kan under vissa tider upplevas som otrygg. Med hjälp av att den öppna parkeringen försvinner avhjälps eventuell otrygghet kopplad till den öppna platsen.” (Kävlinge kommun 2018 s. 13)

Av den anledningen bedöms förtätningen påverka barns närmiljö positivt då väl gestaltade nya bostäder bedöms som ett mervärde för platsen (Kävlinge kommun 2018 s.12). Detta argument tas även upp i samband med sociala värden. Med hjälp av att den öppna parkeringen försvinner avhjälps eventuell otrygghet kopplad till den öppna platsen. Av den anledningen bedöms planen ha en ytterst liten påverkan på sociala värden (ibid., s. 13).

Barnens tillgång till rekreation och lekplatser tas upp en gång där man hänvisar områdets barn till en lekplats norr om planområdet där det finns en bollplan och lekyta (Kävlinge kommun 2018 s. 9) vilket kan ses som en implementering av barnspektivet.

Även möjligheten för invånarnas deltagande tas upp i dokumentet. Där redogör man för att samråd hålls med olika intressenter för att garantera insyn och möjlighet att påverka. Samrådets syfte är att förbättra beslutsunderlaget genom att samla in synpunkter kopplat till aktuellt planförslag. Inkomna synpunkter blir en del av den

fortsatta processen och kan eventuellt resultera i ändringar i planförslaget (Kävlinge kommun 2018 s. 4)

6.2.2 Del av Örnen 4

Av dokumentanalysen kunde fem kodningsteman utläsas vilket var teman som handlade om förtätning, deltagande, användning/upplevelse perspektivet, typ av rum och implementering av barnperspektivet (se bilaga 1:1). Även här var det mest förekommande temat förtätning vilket ofta påträffades tillsammans med kommunens ambitioner för tillväxt avseende både ekonomiskt och antal invånare.

Kommunen eftersträvar en successiv omvandling och stadsförnyelse genom en förtätning av det gamla industriområdet i fastigheten Örnen 4 (Eslöv kommun 2018 s. 18). Området anses vara mycket lämpad för denna typen av förtätning då platsen ligger 400 meter från järnvägsstationen, knutpunkt för alla tåg, stads- och regionbussar och därmed också till stadens centrum (ibid., s. 13). En av utgångspunkterna är att bygga nytt men samtidigt bevara historiska spår från förr (ibid., s. 14). Det förklaras som en nyanvändning av den befintliga platsen integrerad i historiska miljöer och platser (ibid., s. 29). Samtidigt redogör man för rivning som ska ersättas med nya byggnader. Av dokumentanalysen framkommer det att planförslaget innebär en större förändring i stadsbilden. Områdets extensiva verksamheter och låga bebyggelse föreslås att ersättas med bostäder och bilda en ny central stadsdel (ibid., s. 31). Argumenten för denna hårda exploatering är att den möjliggör för en tillväxt av ekonomin i kommunen (ibid., s. 29), då man ytterligare sammankopplar Eslöv med Malmö-Lundregionen (ibid., s. 22).

Barnkonventionen tas upp tre gånger i dokumentet med liknande innehåll under en egen rubrik (Eslöv kommun 2018, s. 24, 34, 16). Där tar man kortfattat upp syftet med barnkonventionen men inte hur man förhållit sig till den mer än att man konstaterar att *“Planförslaget kan komma att beröra barn som bor inom planområdet. Idag saknar planområdet någon utemiljö där barn kan vistas säkert.”* (Eslöv kommun 2018 s. 24). Vidare tas barnkonventionen upp i liknande rubriksättning och förklaring där man istället hävdar att barn inte berörs i någon större omfattning av det aktuella

planförslaget: "Barn och unga bedöms inte beröras i någon större omfattning av det aktuella planförslaget." (Eslöv kommun 2018 s. 34).

Kommunen implementerar barnperspektivet genom att skapa säkra kommunikationsmöjligheter till, och förbi, planområdet. Detta görs genom ambitionerna att skapa en gång-och cykelväg längs med Rörstrandsgatan där äldre barn kan röra sig fritt från området (Eslöv kommun 2018 s. 34) vilket tyder på att man uppfattar äldre barns användande av rum inte sker på bostadsområdet. Man har även fastställt att planområdet ligger cirka en halv kilometer från stadsparken och en kilometer från närmsta skog samt att man planerar för att skapa lekytor inom planområdet, vilket kan ses som en implementering av barnperspektivet (ibid.,).

Kommunen möjliggör även för invånarna, därmed även för barnen, att komma med synpunkter under samråd (Eslöv kommun 2018 s. 2), vilket man framför mycket kort i början av dokumentet.

6.2.3 Sammanfattning av dokumentanalys

Av dokumentanalysen kunde två olika förhållningssätt utläsas. I planbeskrivningen för Örnen 4 förespråkades förtätning med syfte att stärka kommunens ekonomiska tillväxt medan Kävlinge kommun i större utsträckning argumenterade för den ekologiska hållbarheten en förtätning kan resultera i.

I bägge kommuner sker en förtätning av bostäder i närheten av stadens centrala punkt som ett slags komplement till nuvarande struktur. Bägge kommuner vill sammankopplas ytterligare med de närliggande storstäderna. För planbeskrivningen för Örnen 4 tas barnkonventionen upp under egen rubrik medan planbeskrivningen för Spannet 1 inte behandlar ämnet formellt.

Möjlighet för deltagande inom processen för den fysiska planeringen sker genom tillfällen för samråd inom bägge kommuner.

7. DISKUSSION

I detta avsnittet diskuteras, tolkas och värderas uppsatsens empiri ur ett rumsligt perspektiv. Det görs genom Lefebvres teori om rum, teoretiska perspektiv på nyurbanismen samt den tidigare forskningen. Avsnittet inleds först med en kort redogörelse för kommunernas syn på förtätning för att kunna diskutera barnperspektivet i relation till det.

7.1 Kommuners strävan efter förtätning

De två kommunerna, Eslöv och Kävlinge, som granskats är positivt inställda till förtätning och anser att det är det nya planeringsidealet och en viktig ansats för hållbarhet. Denna inställning till förtätning är inte unik. I många sammanhang har förtätning blivit synonymt med hållbarhet i både ekonomiska, sociala och ekologiska sammanhang (Qviström & Bengtsson 2015, ss.2516-2534; Hall 2014 s. 464; Klingberg 2006 s. 23). Av den anledningen har många förtättningsprojekt initierats i både Eslöv och Kävlinge, bland annat i fastigheterna Örnen 4 och Spannet 1.

Örnen 4 beskrivs som en hård exploatering där man vill förvandla ett gammalt industriområde till ett bostadsområde för att gynna ekonomiska tillväxten. Av både dokumentanalysen och intervjun framkommer det att läget anses vara optimalt då det är i närheten av centrum. Vid planeringen av stadens framtid inom nyurbanismen framhålls stadskärnan ofta som viktig att bevara och förhålla sig till vid nybyggnation (Rönnlund & Tollefsen 2016 s. 137;Klingberg 2006 s. 23). Dock är frågan om det verkligen leder till hållbarhet. Enligt Boverket (2016) sker många förtättningsprojekt på industrimark vilket kan vara problematiskt eftersom det inte alltid finns tillräcklig infrastruktur eller kollektivtrafik att bygga vidare på i dessa områden. Det medför att boenden i området ändå behöver använda sig av bilen för att ta sig till stadens kärna.

Arkitekturen har en bidragande roll inom rörelsen nyurbanism då man gärna väljer att bevara stadens historia och bygga i enlighet med värdefulla hus och landskap som man vill bevara (Klingberg 2006 s.28; Hultman 2022 s. 43). I dokumentanalysen för Spannet 1 framkommer det att tillskottet av de nya bostäderna blir ett komplement till befintlig

bebyggelse (Kävlinge kommun 2018 s. 12). Även inom Örnen 4 framkom det genom dokumentanalysen att man vill bevara historiska spår från förr (Eslöv kommun 2018 s. 14). Bevarandet förklaras som en nyanvändning av den befintliga platsen integrerad i historiska miljöer och platser (ibid., s. 29). Enligt Hultman (2022 s. 86) är visionen en opportunistisk nostalgi av staden för medelklassen. De intervjuade representanterna medger att där kan förekomma negativa konsekvenser av en omfattande stadsförtätning då offentliga ytor försvinner. Dock anser man att förtätning i detta fall endast är positivt då fastigheterna i fråga tidigare var tråkiga industriområden och parkeringsytor.

Med det sagt ämnar inte denna uppsats till att misskreditera förtätning och dess effekt. Förtätning möjliggör en mer sammanhållen stad och är en nödvändighet i stadsplaneringen. Dock behöver kommuner och planerare ha ett kritiskt förhållningssätt till det nya planeringsidealet. I en utveckling där framväxten av fler bostäder prioriteras mer än de offentliga ytorna måste beaktning tas till olika perspektiv, bland annat barnperspektivet. Av den anledningen kan en anse att kommunerna bortprioriterar att tillämpa ett barnperspektiv i den fysiska planeringen till förmån för förtätning och ekonomisk tillväxt.

7.2 Implementering, rum och deltagande

Efter att barnkonventionen trädde kraft som svensk lag 2020 (Åhman m.fl. 2020, ss. 27-36) har arbetet med barnperspektivet intensifierats i bägge undersökta kommuner. Detta ger indikationer på att ratificeringen av barnkonventionen i svensk lag var nödvändig för att initiera kommuners arbete med barnperspektivet. Kävlinge kommun har tillsatt en sektorsövergripande grupp i syfte att öka kunskapen om barnperspektivet. Eslöv kommun har tagit fram ett policydokument som en slags vägledning i arbetet med barnperspektivet. Som metod för att implementera barnperspektivet i den fysiska planeringen arbetar kommunerna med checklistor. Checklisten består av frågor som ska vara till hjälp vid en utvärdering om en så kallad barnkonsekvensanalys behöver göras. En av representanterna anser att arbetet med barnperspektivet i detaljplanerna är mer symbolisk än verkställande. Därför är det

diskuterbart om kommuners metod av checklistor för implementeringen av barnperspektivet egentligen har en verkställande effekt mer än att det syns rent formellt. Några konkreta åtgärder verkar inte ha gjorts i handläggandet av detaljplanerna vilket indikerar att kommunernas implementering av barnperspektivet inte visar på direkta resultat. Dock är initiativet till kunskapspridningen av barnperspektivet ett steg i rätt riktning.

En av representanterna hävdar att området i fråga var för litet för att en större utredning av barnperspektivet skulle vara nödvändigt. De utredningar som då skulle behövts göras enligt representanten är att närmare kartlägga hur platsen används idag. Detta påstående väcker två funderingar. För det första blir det svårt att planera en sammanhängande stad med ett övergripande barnperspektivstänk om planområden inte anses tillräckligt stora för att ha betydelse för frågor som rör barn. När städer förtätas i den omfattningen de görs idag (Rönnlund & Tollefsen 2016 s. 159; Newbold 2017 s. 18; SCB 2015) blir även de minsta fastigheterna viktiga att utreda utifrån barnperspektivet. I detta fall menar representanten att om fastighetsområdet i fråga hade varit större skulle det då bli aktuellt att utreda barnperspektivet närmare genom att kartlägga hur platsen används idag. Yttrandet ger även indikationer som påvisar att kommunen i Kävlinge lägger stor vikt på det rum Lefebvre kallar för *det materiella rummet* vilket motsvarar det byggda rummet där rutiner och praktiker sker (Elden 2004, ss. 181-185). Liknande tecken ger även Eslövs kommun där man arbetar med barnperspektivet genom att granska hur planområdet används idag och hur det står i kontrast mot kommunens ambitioner med området. Man lägger då alltså stor vikt i det materiella rummet, vilket motsvarar hur det används idag rent praktiskt, och det *ideologiskt-institutionella rummet* som är ett konceptualiserat rum av bland annat planerare efter hur de föreställer sig rummet (ibid.,). Det *imaginär-affektiva rummet*, vilket enligt Lefebvre handlar om det levda rummet som rymmer användarens handlingar, erfarenheter och känslor (ibid.,), lägger planerarna inte lika mycket vikt i. Dessa rumsliga dimensioner befinner sig i en ständig dialektisk relation till varandra utan någon hierarkisk ordning (Rennie Short 2014, ss. 37, 70-71; Lefebvre 1991) vilket gör alla rum lika viktiga att ta hänsyn till. Denna trialektik går enligt Lefebvre inte att särskilja då de ständigt befinner sig i en dialektisk relation till varandra (Rennie Short

2014 s. 37). För att planera en bra stad måste alla dimensioner tas hänsyn till. I de fall som studerats i uppsatsen finns en underrepresentation av det levda rummet utifrån ett barnperspektiv.

Av dokumentanalysen för planområdet Spannet 1 framkom det att platsen kommer övergå från allmän plats till privatägd kvartersmark för bostäder. Detta begränsar kommunens, och därmed också medborgarnas, inflytande och rätten till staden. Enligt Lefebvre utgör äganderätten av mark ett hinder för invånarnas befogenhet till den (Elden 2004, ss. 39-41). Äganderätten tvingar inte en markägare att ta större hänsyn områdets vardag och dess användare. Lefebvre menar att denna typen av äganderätt av mark arbetar för att skilja marken från den omgivande användargemenskapen, och den abstraherar marken från dess roll i nätet av urbana sociala förbindelser (Purcell 2013). För att ta tillbaka stadsrummet och omorientera den bort från sin roll som en källa för kapitalackumulation hävdar Lefebvre att stadens invånare måste *appropriera* staden. Detta görs genom deltagande och engagemang från invånarnas sida (Purcell 2013; Rennie Short 2014 s. 164). Av den anledningen är det av vikt att invånarna, och även barnen, i staden får möjlighet till att delta i processen i den fysiska planeringen.

Av både dokument- och intervjuanalysen framgår det att de studerade kommunerna erbjuder samråd för att involvera allmänheten inför en planbestämmelse. Samråden är öppna för alla som vill medverka, vilket även inkluderar barn. Dock är det diskutabelt hur optimala samråden är för att få barns åsikt hörda då de ofta riktar sig mot läskunniga. Som en av representanterna uttryckte det är det "*hälften pensionärer, hälften vuxna och ytterst sällan barn*" som medverkar på dessa samråd. Något annat arbete för att engagera barn i planeringsprocessen finns inte. Det utgör ett stort hinder för barns deltagande och därmed också möjligheten att *appropriera* staden. Av den anledningen kan en tycka att kommunernas arbete med barnperspektivet i många sammanhang har varit mer symboliskt än verkställande och inte tillräckligt grundligt utredd. Det ansåg även de intervjuade representanterna som menar att det inte finns tillräckligt med kunskap om barnperspektivet inom kommunens politiker som trots allt

styr kommunen. Det blir svårt att argumentera för att barnperspektivet ska lyftas mer än vad det gör idag när det inte finns tillräckligt med resurser inom kommunen och där är andra frågor som politikerna prioriterar som till exempel bra boendemiljöer. Således blir det viktigt att resonera kring om man kan slänga barnperspektivsarbetet på planerarnas axlar att ta ansvar för om man inte har möjliggjort förutsättningarna för det. Om inte politiken och kommunens ledare har kunskap inom området och är beredda att möjliggöra förutsättningar att arbeta med barnperspektivet genom extra resurser i form av tid eller kompetensutveckling blir det bara ytterligare ett åliggande på planerarnas bord vilket lätt kan resultera i ett arbete som endast är symboliskt.

7.3 Rummets användare, barnperspektivet och barns perspektiv

Som tidigare nämnts erbjuder de studerade kommunerna samråd för att involvera allmänheten, och därmed också barnen, inför en planbestämmelse. Ett större arbete för att göra barnens röst hörda inför handläggningen av ett förtätningssområde finns inte. Följaktligen utgår kommunerna från ett *barnperspektiv* i planeringen vilket är en term som beskriver hur planerare studerar barnets bästa genom sin egna förståelse av barns erfarenheter och behov. Denna förståelse kan aldrig ses som optimal eftersom vuxna aldrig kan vara objektiva i sin bedömning då perspektivet trots allt kommer utifrån. Motsatsen till denna metod är så kallad *barns perspektiv* där barnen själva får representera sin värld och erfarenheter (Samuelsson m.fl. 2011., ss. 5-6). Differentieringen mellan barnperspektivet och barns perspektiv är viktig då forskning visar att barns perspektiv kan skilja sig och variera från ett vuxenperspektiv (Kylin & Lieberg 2013). Till exempel påvisar Grahn m.fl. (1997 s. 95) i en fallstudie att de lekplatser och gårdar som var estetiskt tilltalande för vuxna och påkostade visade sig vara otryggare i sin lek än de rummen barnen fått skapa själva.

Både i Kävlinge och Eslöv har barns olika intressen och behov varit en formell skattning där ingen vidare utredning gjorts. I Kävlinge har man utgått från att yngre barn behöver mötesplatser i närheten av bostaden medan äldre barn behöver tillgång till hela staden. Bedömningen är lämplig då både van der Burgt (2006) och Christensen

& O'Brien (2003) påvisar genom sin forskning att barnens egna bostadsområde är av stor betydelse för dem då barnen får en *direkt erfarenhet* med platsen. Eslövs kommun har utgått från en liknande uppskattning där man varit måna om att säkerställa fungerande kommunikationsstråk för de äldre barnen så de enklare kan använda sig av hela staden. Även denna bedömning är relevant då Lieberg (2002) identifierar i sina fallstudier att äldre barn använder det offentliga rummet till icke-aktiviteter såsom 'häng' i stadens gårdar, torg eller gator i närheten av den egna bostaden men tillräckligt långt ifrån för att skapa sig en så kallad frizon från föräldrarna (ss. 153-177). Dessutom uttrycker kommunerna en oro med att förtätning kan komma till att sno grönytor och offentliga utrymmen. Speciellt för Eslövs kommun har det varit viktigt att skapa goda utemiljöer i form av lekplatser och trädgårdar. Boverket (2015) visar att utomhusmiljön är av stor betydelse för barnets psykiska hälsa och utveckling. När man begränsar barnens utomhusmiljö förhindrar man samtidigt dem att utveckla sin intellektuella, sociala och fysiska förmåga (Mårtensson 2004). Däremot saknar kommunerna ett genus- och etnicitetsperspektiv. Forskning visar att användandet av rum skiljer sig beroende på genus och etnicitet. Barn av andra etniciteter och tjejer är något marginaliserade på offentliga lekplatser (Karsten 2003). Av den anledningen är det nödvändigt att diskutera vilka barn planerare egentligen planerar för om där inte finns ett genus- eller etnicitetsperspektiv. En misstanke är att planeringen för barn inte alltid gynnar flickor och utländska barn. Inom förtätningssområden där det byggs nya bostäder i form av bostadsrätter riktar sig området till medelklassen och uppåt. Av detta skäl kan en argumentera för att följden blir att det offentliga utrymmen minskas för medelklassen.

Mot den bakgrunden ger det en uppfattningen att kommunernas planarkitekter är skickliga samhällsplanerare med mycket kompetens. Det styrker påståendet att barnperspektivet även är en resursfråga och ett perspektiv vars förutsättningar måste möjliggöras av kommunens politiker. Där verkar finnas en bred kompetens och vilja men ont om kapacitet. Ett steg i rätt riktigt är att möjliggöra ett bredare arbete för att involvera barn och höra deras erfarenheter och åsikter. En planering grundad på både barnperspektivet och barns perspektiv kan anses som den ultimata planeringsformen för att säkerställa ett kvalitativt barnperspektivsarbete.

7.4 Jämförelse av kommunerna

De undersökta kommunerna är i de flesta avseenden lika i sin implementering av barnperspektivet. I Kävlinge har man tillsatt en sektorsövergripande grupp i syfte att starta ett barnperspektivsarbete gemensamt. Kommunen i Eslöv arbetar utifrån ett policydokument som berör barnperspektivet vilket riktar sig till hela kommunen. Dock är policydokumentet inte antagen politiskt vilket väcker frågor i hur seriösa kommunens ambitioner med implementeringen av barnperspektivet är. Gemensam metod för båda kommunerna är så kallade checklistor inför handläggningen av detaljplanerna. Dessa checklistor fungerar som stöd i utredningen om en barnkonsekvensanalys behöver göras.

I Kävlinge och Eslöv sker en förtätning av bostäder i närheten av stadens centrala punkt som ett slags komplement till nuvarande struktur. Bägge kommuner vill sammankopplas ytterligare med det närliggande storstäderna. Av dokumentanalysen kunde två olika förhållningssätt till förtätning utläsas. I planbeskrivningen för Örnen 4 förespråkades förtätning med syfte att stärka kommunens ekonomiska tillväxt medan Kävlinge kommun i större utsträckning argumenterade för den ekologiska hållbarheten en förtätning kan resultera i.

För att involvera allmänheten inför en planbestämmelse erbjuder kommunerna samråd där alla är välkomna att lämna synpunkter. Dock erkänner representanterna att dessa samråd inte är optimala för att få barnens röst hörda. Ofta krävs det att barnen är läskunniga för att ta till sig information om ett samråd. Både i Kävlinge och Eslöv har barns olika intressen och behov varit en formell skattning där ingen vidare utredning gjorts. I Kävlinge har man utgått från att yngre barn behöver mötesplatser i närheten av bostaden medan ungdomar behöver tillgång till hela staden. Eslövs kommun har utgått från en liknande uppskattning där man varit måna om att säkerställa fungerande kommunikationsstråk för de äldre barnen.

Dock framför de intervjuade representanter olika perspektiv på behovet av kunskapsutveckling. Representanten för Kävlinge kommun uttryckte att det fanns en brist i kommunen, medan representanten för Eslövs kommun ansåg att det gjordes tillräckligt. Det är diskuterbart hur långt det går att komma i utvecklingen av ett barnperspektivstänk om kommunens tjänstemän anser att det redan görs tillräckligt. Eventuellt kan det vara på grund av planerarens öppna ställningstagande till att där inte görs tillräckligt mycket i arbetet med barnperspektivet som har lett till att kommunen tillsatt en sektorsövergripande grupp i syfte av öka kunskapen. Det ger indikationer på att planerare har en viktig roll och en stor förmåga i att uppmuntra kommunen till en förändringsprocess. Det är viktigt att kommunens tjänstemän har ett kritiskt förhållningssätt till både arbetet man utför men även till kommunens ledare.

8. SLUTSATS

Till att börja med är det relevant att återknyta till uppsatsens syfte vilket är att öka förståelsen för hur barnperspektivet behandlas i samband med förtätning inom den fysiska planeringen på kommunal nivå på orter i anslutning till större städer. Avsnittet kommer tydliggöra de slutsatser som kan antas efter den genomförda fallstudien med återkoppling till uppsatsens tre frågeställningar:

- Hur implementerar kommuner inom storstadsområden barnperspektivet i förtättningsprojekt? Vilka metoder används?
- Vilka utmaningar ställs kommuner inom storstadsområden inför i arbetet med barnperspektivet i förtättningsprojekt?
- Vilka likheter och skillnader finns det i hur barnperspektivet behandlas i de valda kommunernas förtättningsprojekt?

8.1 Slutsatser

Efter att barnkonventionen trädde kraft 2020 har kommuners arbete med barnperspektivet intensifierats. De studerade kommunerna har implementerat barnperspektivet på olika sätt. Kävlinge kommun har tillsatt en sektorsövergripande grupp i syfte att öka kunskapen om barnperspektivet. Kommunen i Eslöv har tagit fram ett policydokument som en slags vägledning i arbetet med barnperspektivet. Som metod för att implementera barnperspektivet i den fysiska planeringen arbetar bägge kommuner med checklistor. Checklistan består av frågor som ska vara till hjälp vid en utvärdering om en så kallad barnkonsekvensanalys behöver göras. Dock verkar denna implementering vara mer formell än verkställande inom den fysiska planeringen då den sällan resulterar i direkta effekter. Istället prioriterar kommuner i storstadsområden att sammankopplas ytterligare med de närliggande storstäderna genom bostadsbebyggelse nära stadens centrum. De undersökta kommunernas representanter framför olika perspektiv på behovet av kunskapsutveckling. Representanten för Kävlinge kommun uttryckte att det fanns en brist i kommunen i motsats till representanten för Eslövs kommun som ansåg att det gjordes tillräckligt.

Kommunerna har dålig insyn i barns perspektiv och invånarnas användande av rummet trots deras inbjudan till samråd inför en planhandläggning. Implementeringen av barnperspektivet sker ofta efter en formell skattning av planerarna på kommunen. I Kävlinge har man utgått från att yngre barn behöver mötesplatser i närheten av bostaden medan äldre barn behöver tillgång till hela staden. Eslövs kommun har utgått från en liknande uppskattning där man varit måna om att säkerställa fungerande kommunikationsstråk för de äldre barnen. Några vidare utredningar kring ett genus- och etnicitetsperspektiv finns inte i implementeringen. Följaktligen utgår kommunerna från ett *barnperspektiv* i planeringen och inte efter ett *barns perspektiv*. När förtätning sker i mindre skalor tenderar planerare förmoda att ett barnperspektivarbete inte är nödvändigt. Denna inställning är mycket kritiskt då förtätningar ofta inte sker i ett och samma omfång utan genomförs lite här och var efter hand. Särskilt i kommunerna runt storstäderna där störst andel barn finns.

Vidare visar uppsatsen på flera utmaningar som kommuner i storstadsområden står inför i arbetet med barnperspektivet i förtättningsprojekt. Fallstudierna visar att kommuner inom storstadsområden gärna utvecklas i samspel med de närliggande större städerna. Av den anledningen förespråkas förtätning i närheten av kollektivtrafik och centrum. Förtätningen sker genom bebyggelse av bostäder som i sin tur tar anspråk av offentlig mark. Som en följd av detta minskar det även barnens möjlighet till en variationsrik miljö med stora utrymmen vilket är väsentligt för ett barns utveckling.

Det framstår som att där inte finns tillräckligt med kunskap om barnperspektivet bland kommunens politiker som styr kommunen. Det gör det svårt för planerarna att argumentera för att barnperspektivet ska lyftas mer än vad det gör idag när det inte finns tillräckligt med resurser inom kommunen. Bland planerarna finns en bred kompetens och stor vilja men ont om kapacitet till att utföra ett grundligt barnperspektivarbete. Slutligen anser kommunens planerare att det är mycket svårt att arbeta genom ett barns perspektiv då barn ofta inte kan fackspråk.

Barnperspektivet är inte det enda en samhällsplanerare behöver ta hänsyn till. Barnperspektivet är endast ett av alla perspektiv och punkter som måste beaktas och uppmärksammas, vilket gör arbetet som samhällsplanerare utmanande. Implementeringen av barnperspektivet, eller vilket perspektiv som helst, kan och bör inte enbart ansvaras av planerarna utan är ett arbete som måste anammas av organisationens alla skikt. För att en implementering av barnperspektivet ska bli så bra så möjligt behöver det ske ett kunskapshöjande inom ämnet bland kommunens politiker och tjänstemän. För det andra bör planeringen för barn inte enbart utgå från ett barnperspektiv utan även ett barns perspektiv. Barn vet mer om sin omgivning och miljö än vad vi tror och kan bidra med mycket nyttig erfarenhet om de fick chansen. Slutligen föreslås det att kommunen skapar sig en större insikt i hur rummen brukas av dess användare samt vilka känslor invånarna har försett platsen med.

8.1 Förslag till vidare forskning

Barnperspektivet är ett brett ämne med många aspekter att ta hänsyn till. Som tidigare nämnts i diskussionen skiljer sig användandet av rum bland barn beroende på genus och etnicitet. Bland annat har forskning visat att barn av andra etniciteter och tjejer är något marginaliserade på offentliga lekplatser (Karsten 2003). Dessa allmänna mönster kan även ändras över rum och tid. Till exempel blir lekplatsen till en manlig domän efter skymning då flickorna i allt större utsträckning valde att röra sig hemåt (ibid.,). Även Boverket (2015) understryker hur olika barns tillgång till lekplatser och skolgårdar ut beroende på var man befinner sig rent geografiskt i landet. Lekplatser är en av de första arenor där barn lär sig att socialisera offentligt och hittills tycks upplevelsen i lekplatserna att vara mer negativa för flickor än för pojkar (van der Burgt 2006) samt för barn av andra etniciteter (Karsten 2003). Av den anledningen är det nödvändigt att diskutera vilka barn planerare egentligen planerar för om där inte finns ett genus- eller etnicitetsperspektiv med i planeringen. En misstanke är att planeringen för barn inte alltid gynnar flickor och utländska barn.

REFERENSLISTA

Aitken, S., C (2018) *Children's geographies: Tracing the evolution and involution of a concept*. Geographical Review. 108(1), 3-23.

DOI: <https://doi.org/10.1111/gere.12289>

Alvesson, M & Skoldberg, K (2017) *Tolkning och reflektion: vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur

Boréus, K & Kohl, S (2018) "Innehållsanalys". I: Boréus, K & Bergström, B. *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.

Borg, E & Westerlund, J (2017) *Statistik för beteendevetare: Faktabok*. Stockholm: Liber.

Boverket, (2015) *Barns och ungas utemiljö – en europeisk utblick*.

<https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2015/barns-och-ungas-utemiljo.pdf>

[Hämtad: 22.04.12]

Boverket, (2016) *Rätt tätt - en idéskrift om förtätning av städer och orter*.

<https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2016/ratt-tatt-en-ideskrift-om-for-tatning-av-stader-orter.pdf>

[Hämtad: 22.04.01]

Bryman, A (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.

Christensen, P & O'Brien, M (2003) *Children in the city. Home, neighbourhood and community*. London: Routledge Falmer.

Denscombe, Martyn (2018) *Forskningshandboken - för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.

Elden, S (2004) *Understanding Henri Lefebvre. Theory and the possible*. London: Continuum.

Eslöv kommun, (2017) *Planbeskrivning: Detaljplanen för del av Örnen 4*. Dnr: KS.2017.0241. Eslöv.

https://eslov.se/wp-content/uploads/planbeskrivning-for-detaljplan-for-del-av-ornen-4-m-fl-eslov-kommun-skane-lan-samrad355628-0_tmp.pdf

[Hämtad: 22.04.25]

Eslöv kommun, (2018) *Översiktsplan Eslöv 2035*. Eslöv.

https://eslov.se/wp-content/uploads/oversiktsplan_eslov2035_antagen20180528.pdf

[Hämtad: 22.04.25]

Gordon, P & Richardson, H., W (2007) "The debate on sprawl and compact cities: thoughts based on the congress of new urbanism charter". I: Geyer, H.,S. *International handbook of urban policy: Contentious global issues*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

Grahn, P, Mårtensson, F, Lindblad, B., Nilsson, P & Ekman, A (1997) *Ute På Dagis. Hur använder barn daghemsgården? Utformningen av daghemsgården och dess betydelse för lek, motorik och koncentrationsförmåga*. Alnarp: Movium.

Gren, M & Hallin, P, O (2003) *Kulturgeografi - en ämnesteoritisk introduktion*. Stockholm: Liber AB.

Hall, P (2014) *Cities of tomorrow: An intellectual history of urban planning and design since 1880*. Sussex: John Wiley & Sons.

Hammond, M & Wellington, J (2021) *Research Methods. The Key Concepts*. New York: Routledge.

Hultman, M (2002) *Seaside, Celebration och Windsor: Studier av urbana estetiska regler*. Lunds Tekniska Högskola.

Karlsson, M (2016) "Ålder". I: Edling, C. & Liljeros, F. *Ett delat samhälle – makt, intersektionalitet och social skiktning*. Stockholm: Liber.

Karsten, L (2003) *Children's use of public space: The gendered world of the playground*. *Childhood*. 10(4), 457-473.
DOI: <https://doi.org/10.1177%2F0907568203104005>

Klingberg, E (2006) *När nyurbanismen kom till stan*. Göteborg: Pratminus.

Kylin, M & Lieberg, M (2001) *Barnperspektiv på utemiljön*. *Nordic Journal of Architectural Research*. 2001(1), 63-77.

Kävlinge kommun, (2018) Detaljplan för Spannet 1. Dnr: KS 2018/26. Kävlinge.
<https://www.kavlinge.se/download/18.6015793d17ed0d0a5491f4/1644222633339/Samr%C3%A5d%20Spannet%201%20Planbeskrivning.pdf>
[Hämtad: 22.04.25]

Kävlinge kommun, (2022) *ÖP 2040. Översiktsplan för Kävlinge kommun. Del 1: Planförslaget*. Kävlinge.
<https://www.kavlinge.se/download/18.68cf56cf1786deca4064d4a1/1643711914127/Del1%20Planf%C3%B6rslag%20granskning.pdf>
[Hämtad: 22.04.25]

Lefebvre, H (1991) *The Production of Space*. Oxford: Blackwell.

Lieberg, M (1992) *Att ta staden i besittning. Om ungas rum och rörelser i offentlig miljö*. Lunds universitet.

Merrifield, Andy (2006) *Henri Lefebvre: A critical introduction*. Routledge: New York.

Mårtensson, F (2004) *Landskapet i leken: en studie av utomhuslek på förskolegården*. Sveriges lantbruksuniversitet.

Nayak, A. & Jeffrey, A (2011) *Geographical thought. An introduction to ideas in Human Geography*. Harlow: Pearson Education.

Newbold, K., B (2017) *Population Geography: Tools and Issues*. Tredje upplaga. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers.

Nordenfors, M (2010) *Delaktighet - på barns villkor?* Göteborg: Göteborgs Stad & Tryggare mänskligare Göteborg.

Purcell, Mark (2013) *Possible worlds: Henri Lefebvre and the right to the city*. Journal of urban affairs. 36(1), 141-154.

DOI: <https://doi.org/10.1111/juaf.12034>

Qviström, M & Bengtsson, J (2015) What Kind of Transit-Oriented Development? Using Planning History to Differentiate a Model for Sustainable Development, *European Planning Studies*. 23(12), 2516-2534.

DOI: <https://doi.org/10.1080/09654313.2015.1016900>

Rasmusson, B (2006) *Meddelanden från Socialhögskolan 2006:2: Barnperspektiv i den sociala barnvården Forsknings- och utvecklingsarbete inom ramen för projekt Kunskapsbaserad socialtjänst*. Lunds Universitet Socialhögskolan.

Region Skåne, (2012) *Skåne växer – Markanvändning i ett regionalt perspektiv*. Malmö: Tema PM: Kommundialog.

https://utveckling.skane.se/siteassets/publikationer_dokument/temapm--kommundialog-skane-vaxer.pdf

[Hämtad 22.05.04]

Rennie Short, J (2014) *Urban theory. A critical assessment*. Andra upplaga. New York: Palgrave Macmillan.

Rodela, R & Norss, M (2022) Opening up spatial planning to the participation of children and youth: the Swedish experience, *European Planning Studies*.

DOI: <https://doi.org/10.1080/09654313.2022.2041557>

Rönnlund, M & Tollefsen, A (2016) *Rum : samhällsvetenskapliga perspektiv*. Stockholm: Liber.

Samuelsson, I., Sommer, D., & Hundeide, K (2011) *Barnperspektiv och barnens perspektiv i teori och praktik*. Stockholm: Liber

Simonsson, C., Hjorth, M., Sandberg, H., & Thelander, Å (1998) *Möten på fältet. Kvalitativ metod i teori och praktik*. Lunds universitet.

SOU, (2016:19) *Barnkonventionen blir svensk lag*. Stockholm: Socialdepartementet.
https://www.regeringen.se/contentassets/7bcd0fe8815345aeb2ff0d9678896e11/barnkonventionen-bliir-svensk-lag-sou-2016_19.pdf
[Hämtad: 22.04.04]

Statistiska centralbyrån, (2005:2) *Geografin i statistiken – regionala indelningar i Sverige*.
<https://www.scb.se/contentassets/5f7f821206e24fc88501f4b6f5d1c559/mis-2005-2.pdf>
[Hämtad: 22.04.25]

Statistiska centralbyrån, (2015) *Urbanisering – från land till stad*. 3 mars.
<https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2015/Urbanisering--fran-land-till-stad/>
[Hämtad: 22.04.01]

Statistiska centralbyrån, (2018) *Barn flyttar till storstadsområden, men från storstäderna*. 10 december.
<https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2018/barn-flyttar-till-storstadsomraden-men-fran-storstaderna/>
[Hämtad: 22.04.25]

Statistiska centralbyrån, (2019) *Fler barn bor i storstäder i framtiden*. 12 februari.
<https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2019/fler-barn-bor-i-storstader-i-framtiden/>
[Hämtad: 22.04.02]

Statistiska centralbyrån, (2021) *Statistiska tätorter och småorter 2020 - Befolkning och arealer, bebyggelsestruktur och bostäder, förvärvsarbete*. 25 november.
https://www.scb.se/contentassets/ec782888290c4c35bc9d6ef503alc4bc/mi0810_2020a01_mi38br2201.pdf
[Hämtad: 22.04.02]

Statistiska centralbyrån, (2022) *Tätorter i Sverige*. 8 april.
<https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/miljo/tatorter-i-sverige/>
[Hämtad: 22.05.13]

Stukát, S (2011) *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Tunström, M (2009) *På spaning efter den goda staden: om konstruktioner av ideal och problem i svensk stadsbyggnadsdiskussion*. Örebro universitet

van der Burgt, D (2006) *Där man bor tycker man det är bra. Barns geografier i en segregerad stadsmiljö*. Uppsala universitet.

Vetenskapsrådet, (2002) *Forskningsetiska principer - inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Åhman, K., Leviner, P & Zillén, K (2020) *Barnkonventionen i praktiken. Rättsliga utmaningar och möjligheter*. Stockholm: Norstedts Juridik.

BILAGOR

Bilaga 1:1

Tabell över färgkodning med tillhörande definition

Färgkodat tema	Definition
Intervjuperson	Bakgrundsfakta om intervjupersonens roll och kompetens
Implementering	Hur man har implementerat barnperspektivet i projektet
Förtättningsvärde	Vad tillskriver de för värde för förtätning och hur ser dom på marken som tas i anspråk?
Deltagande	På vilket sätt, om, möjliggörs det för barn att kunna delta i planeringsprocessen?
Typ av rum	Vilken typ av Lefebvres rum nämns?
Användare/upplevelse perspektiv	Hur ser man på barns användning och upplevelse av rummet?
Metod eller metoder som används	Vilka metoder som används vid implementeringen av barnperspektivet
Utmaningar och begränsningar generellt för kommunen	Vilka utmaningar kommunen står inför vid implementering av barnperspektivet generellt sett. Till exempel, ökad kollektivtrafik i kommunen.
Utmaningar för förtättningsprojektet	Vilka utmaningar som stötts på eller kan stötas på inom förtättningsprojektet

Källa: Sammanställt av Kia Ismayilova, 2022. Institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi, Lund Universitet.

Bilaga 1:2

Tabell över intervjuguide och de valda teman

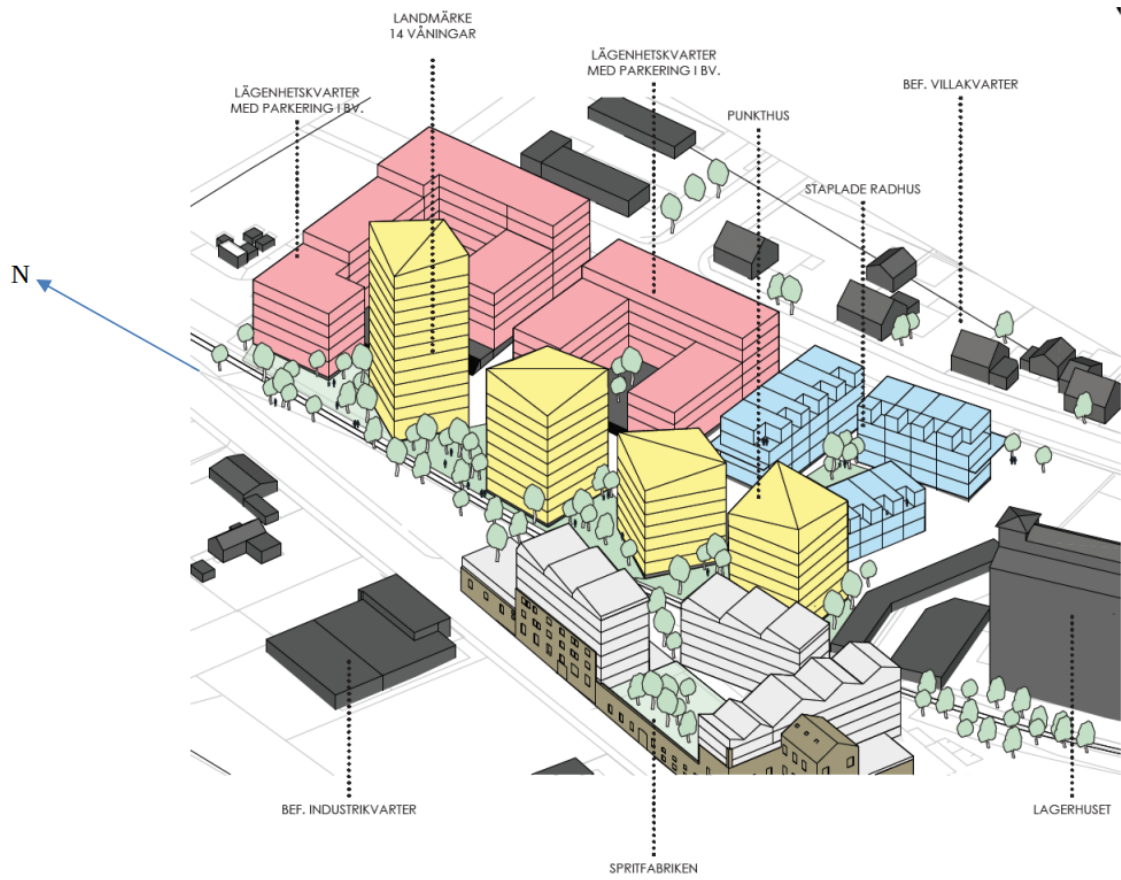
Tema	Fråga/Information
Etiska aspekter	Presentation
	Forskningssyfte och nyttjande
	Information angående anonymitet
	Tillåtelse av inspelning
	Begäran om att se citat som kommer användas?
Yrkesrelaterade frågor	Utbildning?
	Informantens huvudsakliga sysselsättning i dagsläget?
Yrkesrelaterade frågor kopplat till barnperspektivet	Hur tolkar du barnperspektivet utifrån din roll?
	Hur berörs barnperspektivet inom den utbildning du gått?
	Anser du att det är viktigt med ett barnperspektiv i planeringen? I hur stor utsträckning?
	Inom vilka områden anser du att barnperspektivet inte ska lyftas och varför?
Barnperspektiv inom respektive kommun	Hur arbetar (Kävlinge/Eslöv) kommun generellt med barnperspektivet?
	Hur arbetar planeringsenheten på (Kävlinge/Eslöv) kommun med barnperspektivet?
	Anser du att barnperspektivet får tillräckligt med utrymme i kommunen/ planeringsenheten idag?
	Vad anser du att det finns för möjligheter/ begränsningar att arbeta med barnperspektivet i planeringen? Finns det förbättringsmöjligheter i (Kävlinge/Eslöv) kommun?
	Erbjuds barn och unga kunskapsunderlag som möjliggör inflytande och delaktighet i stadsplaneringen?
Barnperspektiv inom förtätningsprojektet	Kan du berätta lite om förtätningsprojektet?
	Hur arbetar ni med barnperspektivet inom projektet (Spannet 1/Del av Örnen 4)? Vilka metoder används?
	Hur har man gått tillväga för att identifiera barns intressen och behov?

	Hur har man betraktat barn som grupp i detta sammanhang?
	Hur har man gjort för att ta hänsyn till att behov och intressen skiljer sig åt mellan olika åldersgrupper?
	Hur har man gjort för att ta hänsyn till att behov och intressen skiljer sig åt mellan barn i form av klass, genus och funktionsvariation?
	Vilka har varit de största utmaningarna med projektet?
	I avvägningar mellan olika mål, vilka/vilken grupps behov och intressen har generellt blivit prioriterade, och varför?
	Ser ni några hinder eller områden som är särskilt kritiskt att hantera inom (Spannet 1/Del av Örnen 4))
	Hur har man i planeringsarbetet jobbat för att främja barns framkomlighet och rörelsefrihet?
	Hur ser du på förtätning av städer utifrån din roll?
	Har en markanvisningstävling för området inför projektet? Vilka krav har ställts?
Avslutande frågor	Är det något vi har glömt att behandla som du skulle vilja lyfta?
	Upprepning av de etiska aspekterna och överenskommelsen

Källa: Sammanställt av Kia Ismayilova. 2022.. Institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi, Lund Universitet

Bilaga 1:4

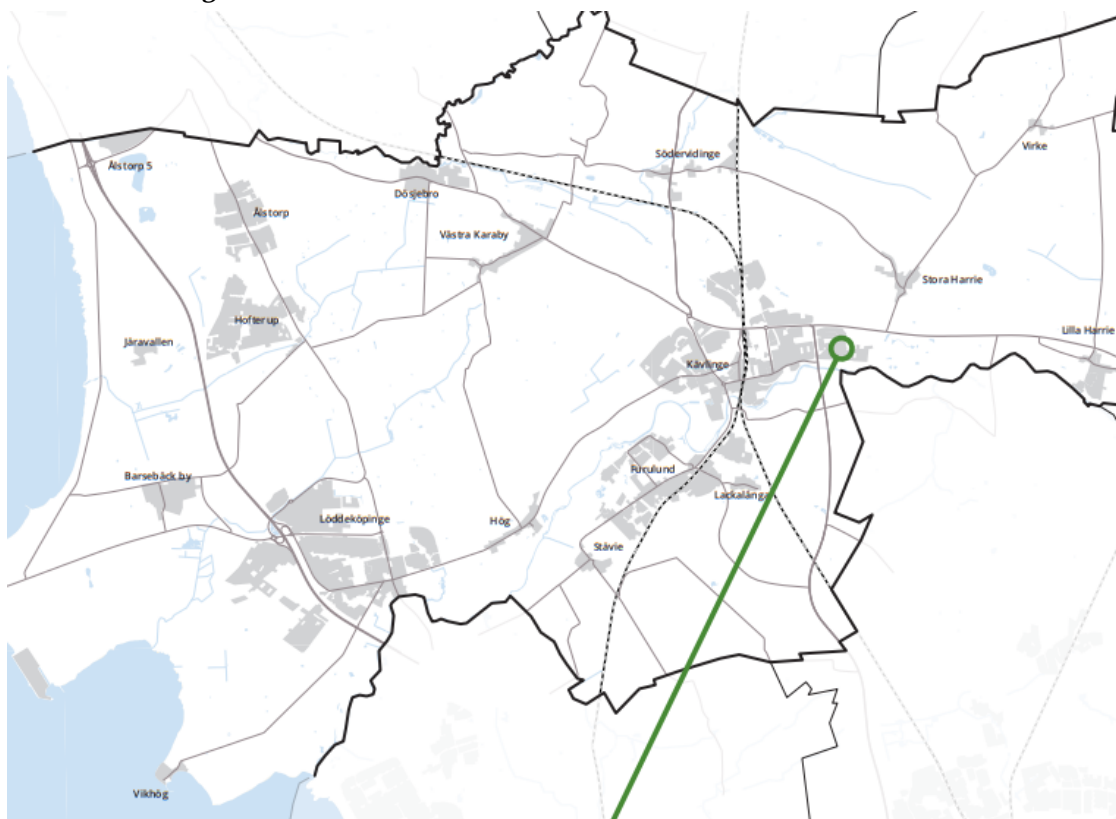
Flygvy från sydväst över tilltänkt bebyggelse i området

Källa: Eslov kommun. 2017. Gestaltning av tilltänkt bebyggelse. Hämtat från planbeskrivning för del av Örn 4. Diarienummer KS 2017.0241.

Bilaga 1:5

Planområdets läge

Källa: Kävlinge kommun, 2022. Karta över planområdet Spannet 1 samt dess läge i Kävlinge kommun. Hämtat från planbeskrivning för Spannet 1. Diarienummer KS 2018/26.

Bilaga 1:6

Flygvy från sydväst över tilltänkt bebyggelse i området

Källa: Kävlinge kommun. 2022. Gestaltning av tilltänkt bebyggelse sammanställt. Hämtat från planbeskrivning för Spannet 1. Diarienummer KS 2018/26.